

Projektový výsledek 1: Strategický dokument

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

2021-1-AT01-KA220-ADU-000035339

access
2learn

OBSAH

OBSAH	2
1 ÚVOD	4
1.1 Cíle	4
1.2 Shrnutí	5
1.3 Definice kombinovaného vzdělávání v rámci tohoto projektu	6
1.1.1. Obecná definice kombinovaného vzdělávání	6
1.1.2. Definování způsobů realizace	7
1.1.3. Různé způsoby využití	7
1.1.4. Implementace	8
1.1.5. Překonávání omezení	8
1.1.6. Definice pro konkrétní projekt kombinovaného vzdělávání	8
2 HISTORIE PROBLEMATIKY	9
2.1 Pozadí problematiky	9
2.2 Aktuální stav problematiky	11
2.3 Důležitost problematiky	13
3 DEFINICE PROBLEMATIKY	14
3.1 Problematika	14
3.1.1 Technické výzvy	15
3.1.2 Vztah mezi školitelem a účastníkem	15
3.1.3 Motivace	15
3.1.4 Požadavky	16
3.1.5 Studentské zázemí	16
3.1.6 Příprava práce	16
3.2 Metodika použitá při analýze	16

3.3	Identifikace zapojených aktérů: Fokusní skupiny	17
3.4	Identifikace zapojených aktérů: Dotazník pro dospělé účastníky vzdělávání.....	19
3.5	Identifikace aktérů: Dotazník pro učitele a školitele.....	33
3.6	Dopad problému	43
4	ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ / OPATŘENÍ.....	45
4.1	Výčet zvažovaných řešení.....	45
4.1.1	Technické problémy	45
4.1.2	Vztah mezi školitelem a účastníkem.....	45
4.1.3	Motivace	46
4.1.4	Požadavky	46
4.1.5	Zázemí studentů.....	46
4.1.6	Příprava na práci	46
4.2	Porovnání alternativ	47
4.3	Příklady dobré praxe při výuce dospělých s nízkou kvalifikací.....	47
4.4	Omezení	49
5	DOPORUČENÍ.....	52
5.1	Popis strategických doporučení	52
5.2	Zdůvodnění doporučení	53
5.3	Plán realizace.....	54
5.4	Ustanovení pro monitorování / hodnocení	56
6	ZÁVĚR	57
7	ZDROJE	58
8	PŘÍLOHY	64

1 ÚVOD

1.1 Cíle

Tento strategický dokument je sestavován s jasným celkovým cílem přispět k začlenění znevýhodněných studentů do všech oblastí vzdělávání, se zvláštním důrazem na kombinované studium. V souvislosti s nedávnou digitální transformací jsou lidé s nízkou kvalifikací stále více ohroženi nadbytečností. Projekt Access2Learn se snaží zlepšit přístup ke vzdělávání se záměrem umožnit této části společnosti udržet si konkurenční výhodu na trhu práce.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti tento strategický dokument upozorňuje na problémy, s nimiž se potýkají studenti s nízkou kvalifikací, a předkládá doporučení, přičemž uvádí omezení a důvody, na nichž je založena provedená analýza.

Závěrečným cílem tohoto dokumentu je upozornit na tento postoj Evropskou komisi a národní agentury a zároveň navrhnout doporučení tam, kde se to jeví jako potřebné. V tomto strategickém dokumentu jsou následující země zastoupeny těmito organizacemi:

Rakousko	bit schulungcenter GmbH
Česká republika	EuroProfis, s.r.o.
Finsko	Kainuun ammattiopisto
Malta	Future Focus Institution
Španělsko	Babel Idioma y Cultura S.L.

1.2 Shrnutí

Podle Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED 3), jejímž "hlavním účelem je upevnit středoškolské vzdělání v rámci přípravy na terciární vzdělávání nebo poskytnout dovednosti důležité pro zaměstnání, případně obojí" (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED 2011, s. 40), je osoba považována za nízkokvalifikovanou, pokud je její úroveň vzdělání nižší než vyšší sekundární vzdělání. Taková klasifikace se může vztahovat i na ty, kteří nemají potřebné znalosti, a v důsledku toho nespĺňují požadovanou akademickou kvalifikaci, aby si zajistili odpovídající pozici v rámci pracovního trhu.

OECD definuje dospělé s nízkou úrovní vzdělání jako ty, jejichž nejvyšší dosažená kvalifikace je na úrovni nižšího středního vzdělání (ISCED 0-2), a dospělé s nízkou úrovní kognitivních dovedností jako ty, kteří dosáhli v dimenzi gramotnosti a / nebo matematické gramotnosti v rámci průzkumu OECD o dovednostech dospělých (PIAAC) úrovně 1 nebo nižší. Důvody, které vedou jednotlivce k nedosažení této předem stanovené minimální úrovně vzdělání, lze obecně rozdělit do tří skupin. Tedy (i) faktory, které souvisejí se samotným studentem (ii) faktory související se vzdělávacím systémem (iii) socioekonomické faktory. Zde můžeme rozeznat nízké digitální dovednosti, které představují překážku společenské a ekonomické participace dospělých a představují další dimenzi nízkých dovedností. Studijní dovednosti navíc začínají být ovlivňovány osobními charakteristikami, jako jsou potíže s učením, kognitivní dovednosti a schopnost používat výukové vybavení. Cílem tohoto strategického dokumentu je nastínit, jak si mohou studující s nízkou kvalifikací zachovat konkurenční výhodu ve světě práce, pokud jim bude usnadněn přístup ke vzdělávání. Tento dokument se zaměří především na prostředí kombinovaného vzdělávání, kde se pociťuje rozdíl mezi těmi, kteří jsou považováni za osoby s nedostatečnými základními dovednostmi pro přístup k těmto vzdělávacím příležitostem, a těmi, kteří mají vysokou kvalifikaci.

Podle Oxford Learner's Dictionaries se kombinovaným vzděláváním rozumí "způsob studia předmětu, který kombinuje výuku ve třídě s využitím různých technologií, včetně učení přes internet". Výzkum provedený v rámci této studie dospěl k závěru, že při práci se studenty s nízkou kvalifikací prostřednictvím kombinované výuky je nezbytné mít na paměti dvě hlavní otázky: a) digitální kompetence nebo jejich nedostatek; b) pochopení těchto studentů v jejich specifické situaci / zázemí a pochopení toho, jak se do nich vcítit a jak v nich co nejlépe vybudovat důvěru v ně samotné.

Během fokusních skupin, které proběhly v partnerských zemích, bylo zjištěno, že pro úspěšné absolvování kurzu kombinované výuky studenty s nízkou kvalifikací jsou klíčové níže uvedené dovednosti:

- a) Digitální dovednosti (problémy s hardwarem a softwarem)
- b) Motivace v delším časovém období
- c) Sebedisciplína a sebeorganizace
- d) Příprava produktivního učebního prostředí
- e) Schopnost formulovat individuální vzdělávací cíle
- f) Cílový jazyk

V některých organizacích je rozšířen předsudek, že dospělí s nízkou kvalifikací nejsou schopni se úspěšně účastnit kombinovaného vzdělávání. Proto musí konsorcium v průběhu tohoto projektu informovat zaměstnance a studenty s nízkou kvalifikací o výhodách kombinovaného vzdělávání. S ohledem na to se partneři domnívají, že kombinované učení je klíčem k překonání všech překážek a omezení, kterým by mohli studenti čelit. Zde můžeme nabídnout nekonečné množství možností studia, protože se zkoumají a upravují kombinace tak, aby vyhovovaly konkrétním potřebám naší cílové skupiny. Výhoda způsobu kombinování učení spočívá zejména v získání nových studijních zkušeností. Jsme přesvědčeni, že zavedení kombinované výuky povede ke snížení míry neúspěšnosti, zlepšení výuky a zvýšení angažovanosti studentů. Ukazuje se, že je to efektivnější pracovní model pro různé skupiny studentů, protože poskytuje kontrolu nad průběhem a tempem výuky.

1.3 Definice kombinovaného vzdělávání v rámci tohoto projektu

1.1.1. Obecná definice kombinovaného vzdělávání

Podle Oxford Learner's Dictionaries se kombinovaným studiem rozumí "způsob studia předmětu, který kombinuje výuku ve třídě s využitím různých technologií, včetně učení přes internet". Ve skutečnosti se termín kombinované studium (blended learning) obecně používá pro způsoby výuky, které zahrnují jak online, tak prezenční výuku, kdy se studenti z části učí prostřednictvím osobní interakce s učitelem a z části pomocí digitálního zařízení, které jim umožňuje samostatný nebo společný přístup k online kurzům a zdrojům ve třídě nebo mimo ni. Učení prostřednictvím těchto dvou způsobů může být vzájemně propojené, doplňující se a prolínající se a studující mají určitou kontrolu nad časem, místem a tempem (Staker & Horn, 2012). Tento způsob učení se někdy nazývá také hybridní učení nebo učení ve smíšeném režimu.

1.1.2. Definování způsobů realizace

Synchronní – ačkoli se studenti učí na dálku, virtuálně se účastní výuky ve stejnou dobu jako instruktor a spolužáci. Tento typ výuky má pevně stanovenou časovou dotaci.

Asynchronní – studium umožňuje studentům učit se podle vlastního rozvrhu v určitém časovém rámci. Studující mohou využívat přednášek, četby, domácích úkolů a dalších studijních materiálů. Na rozdíl od synchronního způsobu učení se jedná o formát, kdy mají studenti kontrolu nad způsobem a tempem, jakým se budou věnovat obsahu.

Příklady různých způsobů studia zahrnují:

1. Diskuse – v hodinách založených na diskusích se vyžaduje, aby se všichni účastníci zapojili do výuky a hovořili.
2. Prezentace – prezentace je mluvené sdělení, které student přednese připraveným a formálním způsobem. Studenti se učí připravovat materiály pro veřejné prezentace.
3. Vzdělávání vedené instruktorem osobně – zde je výuka vedena instruktorem v učebně, kde probíhá osobní interakce, která nabízí zpětnou vazbu v reálném čase.
4. Vzdělávání vedené instruktorem online – zde mohou studenti vidět a slyšet instruktora a komunikovat s ním v průběhu celé lekce a kdykoli mu položit otázky. Při těchto lekcích nemusí účastníci na výuku dojíždět, ale mají přístup ke vzdělávacím zdrojům prostřednictvím digitálního zařízení a připojení k internetu.
5. Praxe – jedná se o formu školení na pracovišti. Zde se účastníci školení seznámí s pracovním prostředím a získají také praktické zkušenosti. Pokud má praxe formu pozorování na pracovišti, nabízí účastníkům vzdělávání nástroj pro sběr informací. Jedná se o proces poznávání, zaznamenávání a získávání informací. Hlavním cílem pozorování na místě je dostat účastníky co nejbližší skutečnému systému.
6. Samostudium – student obdrží základní pokyny, které je třeba zahrnout do učebního plánu, je však na jeho uvážení, jakým tempem studuje, jak si daná témata rozloží a jak moc půjde dále do hloubky.

1.1.3. Různé způsoby využití

Spojením dvou nebo více výše uvedených způsobů studia se zúročí výhody kombinování, protože požadovaný výběr lze sestavit tak, aby odpovídal potřebám konkrétního studenta, a to v souladu s individuálními potřebami. Nikdy totiž neexistuje standardní pravidlo pro danou kombinaci. Výběr se

provádí tak, aby vyhovoval danému studentovi / studentům. Kombinování ve skutečnosti může být aplikováno případ od případu, což umožňuje velkou míru flexibility. Pokud se tedy setkáváme se studenty, kteří vyžadují více rozdílných způsobů výuky, lze je přizpůsobit těmto specifickým potřebám.

1.1.4. Implementace

Jakmile jsou stanoveny různé způsoby využití, lze také zvážit způsoby, jakými je lze realizovat. Možné modely mohou zahrnovat následující:

1. Střídání pro celou třídu podle rozvrhu stanoveného vyučujícím – vyučující aplikuje zvolený způsob kombinované výuky v rámci celé skupiny / třídy.
2. Rotace studenta podle rozvrhu stanoveného lektorem – lektor aplikuje zvolený způsob kombinované výuky pro daného studenta.
3. Rotace studujícího zvolená dle vlastního uvážení – student má možnost připojit se k vybraným režimům, které jsou mu zpřístupněny.

1.1.5. Překonávání omezení

S ohledem na výše uvedené lze říci, že kombinovaná výuka může být klíčem k překonání jakýchkoli omezení, která by studenti mohli učitelům předkládat. Kombinace mohou být plánovány a upravovány tak, aby vyhovovaly konkrétním potřebám studentů. Výhoda takto pojatého kombinovaného učení spočívá ve zprostředkování dané zkušenosti studentům. Zavedení kombinované výuky si klade za cíl snížení míry neúspěšnosti, zlepšení výuky a zvýšení angažovanosti studentů. Ukazuje se, že je efektivnějším modelem práce pro různé skupiny studentů, protože poskytuje kontrolu nad průběhem a tempem výuky.

1.1.6. Definice pro konkrétní projekt kombinovaného vzdělávání

V kontextu tohoto projektu je kombinované vzdělávání definováno jako vzdělávací prostředí, které kombinuje online vzdělávání s jinou formou vzdělávání v synchronním nebo asynchronním prostředí. Může zahrnovat různé způsoby výuky.

Kromě výuky, která se odehrává ve třídě s podporou učitele a která může být prezenční nebo online, se od žáků očekává, že se s obsahem seznámí samostatně doma nebo na pracovišti. Může zahrnovat také prvek praxe, při níž by si student mohl výuku doplnit školením na místě nebo pozorováním.

Podle našeho názoru se kombinovaná výuka vyznačuje tím, že značná část výuky probíhá jako samostudium s využitím digitálních zařízení a v mnoha případech s podporou systémů pro správu výuky. Z tohoto důvodu se v tomto projektu zaměřujeme na přípravu dospělých studentů pro tuto kombinaci forem učení, zejména však na tu část samostudia, která probíhá mimo učebnu.

Kombinovaná výuka může zahrnovat kombinaci jakéhokoli z výše uvedených způsobů výuky.

Kombinace, které lze získat, jsou různé a variabilní i proto, že učitel může rozhodnout, jak moc nebo jak málo lze využít vybrané způsoby v rámci dané kombinace. Rozhodnutí by mělo vycházet z toho, co je pro daný případ nejvhodnější. Tento typ kombinování je také velmi výhodný pro různé potřeby výuky, protože kombinaci lze upravovat v souladu s učebním pokrokem nebo stagnací – konkrétně přidávat více z jednoho způsobu nebo méně z jiného. Způsoby učení se vzájemně doplňují a vytvářejí skutečně integrované učební prostředí.

2 HISTORIE PROBLEMATIKY

Hovoříme-li v rámci tohoto strategického dokumentu o "problému", je třeba jej chápat jako "obtížnou situaci dospělých s nízkou kvalitací, která se týká účasti na kombinovaném vzdělávání".

2.1 Pozadí problematiky

Se zavedením omezení způsobených pandemií Covid19 byla zavedena výuka kombinovanou formou na všech úrovních vzdělávacích systémů v celé Evropě. Mnoho vzdělávacích institucí na Maltě se ocitlo v situaci, kdy nezbývalo nic jiného než přejít na kombinovanou výuku prostřednictvím online prostředků. Tento způsob výuky byl zpřístupněn všem. Většinou jsou všechny dostupné kurzy nabízeny prostřednictvím kombinovaného vzdělávání – dostupnost těchto kurzů pro nízkokvalifikované studenty závisí na vstupních požadavcích daného kurzu. Lze tedy říci, že všechny kurzy na úrovních MQF 2 a 3 mohou být nabízeny osobám s nižší kvalitací, které chtějí ve studiu pokračovat. Odhaduje se, že podíl dospělé populace, která potenciálně potřebuje zvyšování kompetencí, se pohybuje v rozmezí 65,6 % až 71,5 % z celkové dospělé populace (154 až 168 tisíc dospělých) i s ohledem na potřebné zvyšování digitálních dovedností. Nízká kvalifikace je obzvláště vysoká u osob mimo pracovní trh ve věku 55-64 let a 35-54 let. Všechny tyto osoby vykazují v průměru nejvyšší podíl nízké kvalifikace v oblasti kontinuálního vzdělání a digitálních kompetencí. Ženy tvoří přibližně 48 %, resp. 53 % dospělé populace s nízkým vzděláním a nízkými digitálními dovednostmi. Mezi dospělými ženami je ve všech oblastech dovedností vyšší riziko nízké kvalifikace u vzdělávání

(54 %). Kromě toho je relativně vysoké riziko nízké kvalifikace u žen mimo pracovní trh (neaktivních) a u nezaměstnaných žen ve všech uvažovaných oblastech dovedností. Podíl Malťanů ve věku 15 až 64 let s nízkou úrovní vzdělání se snížil z 59,6 % v roce 2010 na 37 % v roce 2020.

V České republice není kombinované vzdělávání cíleně zaměřeno na určitou cílovou skupinu. Kombinované vzdělávání je obecně nabízeno na volném vzdělávacím trhu a v případě zájmu je možné se ho zúčastnit. Centrální vzdělávání pro cílovou skupinu osob s nízkou kvalifikací je v ČR řízeno úřady práce a ty této cílové skupině nabízejí spíše prezenční kurzy s národními akreditacemi. Obecně je v ČR hlavním problémem to, že nebyla poskytnuta podpora e-learningovým / online / kombinovaným vzdělávacím aktivitám zejména z veřejných zdrojů vzhledem k tomu, že je obtížné sledovat a prokazovat realizaci. Změna byla zaznamenána v době Covid19, ale zaměřuje se spíše na soukromé firmy, nikoliv na veřejnou sféru.

V soukromých firmách pracují na pozicích operátorů lidé s nízkou kvalifikací a zaměstnavatelé u této cílové skupiny striktně vyžadují prezenční vzdělávání z důvodu jejich nízké motivace ke studiu a velké nutnosti kontrolovat jejich proces učení, což je jednodušší při osobním kontaktu než na dálku.

Průzkum, který provedla OGM – rakouská společnost pro marketing z pověření WIFI Vídeň, jasně ukázal otevřenost a přijetí kombinovaného vzdělávání. Nabídka kurzů se v Rakousku rovněž velmi rozšířila a je často volně přístupná. Přesnější údaje o tom, kolik nízkokvalifikovaných pracovníků tuto nabídku využívá, však není možné zjistit. AMS Rakousko podporuje další vzdělávání nízkokvalifikovaných a starších pracovníků, aby zajistilo jejich účast na trhu práce. Nárok na financování mají pracovníci, kteří ukončili povinnou školní docházku a jejichž další vzdělávání zlepšuje jejich základní znalosti, zajišťuje jim pracovní místo nebo umožňuje přechod na kvalifikovanější činnost. Podporovány jsou různé formy vzdělávání, například prezenční kurzy nebo online kurzy.

Ve Finsku je kombinované vzdělávání tradičně nabízeno zejména dospělým studentům. Předpokládá se, že kombinované studium je vhodné pro všechny dospělé studenty, protože jim umožňuje sladit studium s pracovním a rodinným životem. Předpokládá se, že všichni dospělí studenti mají pro kombinované studium dostatečné dovednosti v oblasti sebeřízení a poznávání. Neexistují žádné údaje ani výzkumy o tom, kolik kurzů kombinovaného studia je nabízeno dospělým studentům. Podle statistik (Aikuiskoulutukseen osallistuminen, Tilastokeskus) byla v roce 2017 většina vzdělávání dospělých odborná. V té době se 48 % pracujících Finů účastnilo vzdělávání z pracovních nebo profesních důvodů. Délka vzdělávání není ve statistikách uvedena.

Ve Španělsku se však kombinované studium často nenabízí, protože většina osob s nízkou kvalifikací o tuto formu nemá tak velký zájem kvůli následujícím faktorům:

- Nedostatek specifických digitálních dovedností: neumí si mimo jiné vytvořit e-mailový účet, přistupovat k digitálním platformám.
- Nedostatek času na absolvování takového kurzu, protože osoby, kterým je určen, pracují dlouhou dobu, dokonce kombinují dvě zaměstnání; nebo jej nemohou skloubit se svým osobním životem, protože mají obvykle děti nebo osoby v péči, což omezuje čas, který mohou věnovat svému vzdělávání.
- Nedostatek technických dovedností, mnohé kurzy jsou určeny lidem se specifickou úrovní vzdělání.

2.2 Aktuální stav problematiky

Na Maltě byly provedeny studie týkající se dospělých s nízkou kvalifikací, kde se nízká kvalifikace posuzovala jak z hlediska úrovně vzdělání, tak z hlediska digitálních dovedností. Studie ukázaly, že ačkoli je podíl nízkokvalifikovaných dospělých na Maltě ve srovnání se zbytkem EU stále poměrně vysoký, lze v posledních pěti letech zaznamenat postupné zlepšování. Celkový podíl dospělých na Maltě ve věku 25 až 64 let, kteří mají nízkou kvalifikaci, se snížil ze 48,9 % v roce 2017 na 46,7 % v roce 2018. Bylo zjištěno, že výskyt nízké kvalifikace u dospělých je vyšší než v průměru v jiných evropských zemích EU28+, a to jak v úrovni vzdělání, tak v oblasti počítačových a digitálních dovedností. Podíl dospělých s nízkou úrovní vzdělání je totiž obzvláště vysoký a dosahuje téměř 55 % dospělé populace.

V České republice nebyly nalezeny žádné relevantní studie týkající se kombinované výuky a studentů s nízkou kvalifikací. Studie se zaměřují spíše na e-learning, který je definován jako samostatná podskupina distančního vzdělávání, která zahrnuje i samostudium a také korespondenční vzdělávání. Studie se zabývala výhodami a nevýhodami e-learningového studia, nikoli však pro nízkokvalifikované, ale obecně pro dospělé. Mezi nevýhody patří vyšší počáteční náklady, vyšší nároky na školitele, obtížnost písemného projevu, obavy z technologií, individuální odpovědnost, nevhodnost pro některá vzdělávací témata a omezené sociální kontakty.

V Německu se rozdíly ve vzdělání prohlubují, protože o účastnících kombinovaného vzdělávání často rozhoduje příjem a předchozí vzdělání. V rámci studie byly kurzy nabízeny speciálně pro studenty s nízkou kvalifikací v prostředí kombinovaného vzdělávání. Dotazník před a po vyplnilo 45 osob a u 7

účastníků byla provedena intenzivní případová analýza. Studie ukázala, že přístup osob s nízkou kvalifikací k e-learningu je velmi odlišný, ale v konečném důsledku si každý mohl z tohoto prostředí něco odnést. Především vyhodnocení dotazníků před a po jasně ukazuje na významné úspěchy v učení.

V rámci studie AMS Austria a vídeňského Institutu pro výzkum trhu práce a vzdělávání byly zkoumány současné přístupy a projekty výuky digitálních dovedností v rámci kvalifikací orientovaných na trh práce. Bylo zjišťováno, v jakých oblastech a pro jaké cílové skupiny kvalifikace orientované na trh práce se digitální kompetence vyučují, se zaměřením na nabídky pro osoby s nízkou kvalifikací. V této studii bylo porovnáváno Německo, Estonsko, Irsko, Rakousko a Švýcarsko, aby bylo možné vyvodit závěry a doporučení pro další možný vývoj v Rakousku.

Ve Finsku existuje několik subjektů, které se zabývají obtížemi při učení a pokyny pro mentoring dospělých studentů s obtížemi při učení. (www.ohjaan.fi, www.oppimivaikeus.fi) Institut Niilo Mäki vytváří materiály založené na výzkumu pro učitele, kteří se setkávají s žáky s poruchami učení, a vytvořil videa, která pomáhají žákům i učitelům řešit otázky týkající se online učení. Nevěnuje však pozornost dospělým studentům. Bylo zjištěno, že ve Finsku nebyl proveden žádný výzkum týkající se kombinovaného vzdělávání dospělých s nízkou kvalifikací.

V případě Španělska nebyly provedeny žádné podrobné studie o přístupu osob s nízkou kvalifikací ke kombinovanému vzdělávání. Nicméně tento typ kurzů je lidem s nízkou kvalifikací nabízen. Například Státní veřejná služba zaměstnanosti (SEPE) přijímá do dotovaných kurzů osoby, které mají v současné době větší potíže se vstupem na trh práce, jako jsou ženy, osoby starší 45 let, osoby mladší 30 let, osoby se zdravotním postižením, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s minimálním vzděláním nebo s nízkou akademickou kvalifikací. Přestože nejsou k dispozici konkrétní údaje o tom, kolik osob s nízkou kvalifikací se zúčastnilo nebo účastní kurzu, odhaduje se, že je to poměrně málo.

Mezi příklady dobré praxe ve Španělsku související s kombinovaným učením patří udržení zaměstnanosti prostřednictvím rozvoje technologických schopností a dovedností – KEMP. Kurz KEMP vznikl jako iniciativa programu celoživotního učení, konkrétně jako projekt Grundtvig, jehož cílem je čelit vzdělávacím výzvám stále více stárnoucí populace podporou rozvoje vzdělávacího obsahu, služeb a postupů založených na informačních a komunikačních technologiích a vybavit pracovníky dobrými nástroji a dovednostmi potřebnými k tomu, aby se vyrovnali se změnami a dokázali se udržet na trhu práce, se zvláštním důrazem na dovednosti v oblasti informačních a komunikačních technologií. Cílem vzdělávacího kurzu KEMP je:

- Podporovat význam celoživotního vzdělávání u dospělých pracovníků.
- Zlepšit jejich technologické kompetence a dovednosti.
- Snížit odpor ke každodennímu používání nástrojů založených na ICT a souvisejících služeb v práci i v soukromé sféře.
- Zvýšit povědomí starších pracovníků o tom, jak jim mohou ICT a internet usnadnit život, zejména profesní.

2.3 Důležitost problematiky

V průběhu této studie bylo zjištěno, že pro efektivní a úspěšné dokončení kombinovaného studia jsou nezbytné různé dovednosti. Partneri se shodli na tom, že pro kombinovanou výuku jsou nezbytné níže uvedené dovednosti:

- a) Schopnost přizpůsobit se novým situacím, protože technologie se neustále vyvíjejí.
- b) Trpělivost
- c) Učitel musí být schopen porozumět obtížím, s nimiž se studenti mohou potýkat, a podle toho se přizpůsobit.
- d) Zodpovědnost a plné převzetí odpovědnosti za vlastní proces učení.
- e) Být ochoten učit se novým věcem.
- f) Být schopen mluvit mateřským jazykem nebo jazykem kurzu.
- g) Sebemotivace.
- h) Být schopni formulovat své vlastní profesní cíle.
- i) Být schopni shromažďovat a chápat potřebné informace.
- j) Mít sebedisciplínu, včetně schopnosti vytvořit si doma prostor pro učení bez rozptylování a efektivně hospodařit se svým časem.
- k) Být schopen stanovit si priority svého studia a cíle.

3 DEFINICE PROBLEMATIKY

3.1 Problematika

Existují čtyři známé problémy, se kterými se lidé s nízkou kvalifikací mohou setkat, když se snaží zapojit do kombinovaného vzdělávání. Jsou to

- (i) nevyhovující nástroje určené speciálně pro dospělé studenty
- (ii) nedostatek know-how pracovníků z praxe
- (iii) logistické překážky související s Wi-Fi a přístupem k jednotlivým nástrojům
- (iv) odpor/nechuť ke studiu

K dalším problémům, které mohou bránit osobám s nízkou kvalifikací zapojit se do kombinovaného učení, patří nedostatek sebedůvěry pramenící z pocitu neschopnosti a také nedostatek motivace. Lze také přidat neschopnost efektivně hospodařit s časem a další organizační dovednosti. Podle Tikky (2020) jsou největšími obtížemi, s nimiž se studenti při kombinované výuce potýkají, nedostatek vedení a interakce a také technické problémy, které přináší informační technologie.

Dospělí s nízkou úrovní dovedností navíc obtížněji rozpoznávají své vzdělávací potřeby, a proto je méně pravděpodobné, že budou vyhledávat a zapojovat se do vzdělávacích příležitostí. Učební materiály mohou v kombinovaném vzdělávání rovněž představovat problém. Výukové materiály, které byly přeneseny z kontaktní výuky přímo do online výuky, nemusí nutně vyhovovat výukovým potřebám kombinovaného studia. Materiál může obsahovat příliš mnoho informací, což zastírá samotný cíl a učení zůstává povrchní. (Hakkarainen 2001.)

Skutečnost, že některé e-learningové programy jsou dražší, znamená, že si je nemůže dovolit každý, zejména lidé s nízkou kvalifikací, kteří jsou často nezaměstnaní. Online vzdělávání vyžaduje určitou míru počítačové a technologické gramotnosti, kterou nemá každý. Přesto výsledky dotazníku ukázaly, že dospělí studující, kteří na tento dotazník odpověděli, mají alespoň jedno digitální zařízení, které mohou použít ke sledování online kurzu, přičemž většina studentů vlastní chytrý telefon. Výsledky ukazují, že 42 % vlastní chytrý telefon, 31 % notebook, 17 % stolní počítač a 10 % tablet. Lze tedy říci, že pro tyto studenty by technická bariéra souvisela spíše s nedostatkem znalostí o online nástrojích než s nedostatkem digitálních nástrojů.

Ve všech fokusních skupinách se hovořilo o několika problémech. Níže uvádíme jejich seznam:

3.1.1 Technické výzvy

Někteří školitelé poznamenali, že mnohdy strávili více času řešením technických problémů, než aby se soustředili na obsah výuky. "Studenti s nízkou kvalifikací nejsou zvyklí na online učení a mají tendenci považovat za zdrcující neustálé používání digitálních nástrojů namísto klasických nástrojů, jako je papír."

I někteří školitelé mohou mít technické potíže, a proto potřebují větší administrativní podporu při používání poskytnutých digitálních nástrojů. Jeden rakouský účastník poznamenal, že "z pedagogického hlediska by nebylo přínosem nabízet kombinované vzdělávání".

Bylo také zjištěno, že pro studenty je obtížné přecházet na různé platformy. Studenti se sice musí naučit, jak danou platformu používat, ale zároveň si musí zapamatovat, která stránka se používá, pro které téma. Studenti si také musí zapamatovat, jak přistupovat k lekcím a k odevzdávání jednotlivých úkolů a prací.

3.1.2 Vztah mezi školitelem a účastníkem

Bylo zjištěno, že jak školitelé, tak studenti se snaží mezi sebou vytvořit dobrý vztah, protože je obtížnější "interpretovat neverbální komunikaci v online prostředí". Kromě toho je pro studenty s nízkou kvalifikací často obtížnější porozumět některým pokynům, a proto vyžadují větší podporu ze strany školitele.

Finští učitelé zdůraznili, že pro některé studenty může být obtížné získat přístup ke zpětné vazbě od učitele. To by mohlo vést k nedostatku jejich motivace.

3.1.3 Motivace

Školitelé z České republiky uvedli, že je pro ně obtížné udržet studenty soustředěné na téma a úkol. Je třeba, aby si účastníci uvědomili, jaké praktické využití mají nabyté znalosti v každodenní práci a jak pro ně bude obsah výuky dlouhodobě přínosný. Školitelé také poznamenali, že účastníci kurzu jsou často k jeho absolvování vybízeni zaměstnavateli, odborníky na lidské zdroje a manažery a potřeba vzdělávání nevychází z jejich vlastní potřeby.

3.1.4 Požadavky

Španělští školitelé poznamenali, že vzhledem k nedostatku vzájemné interakce mezi vrstevníky se studenti více zaměřují na učitele a jeho projev a vedení výuky, což s sebou nese náročnější požadavky na kvalitu výuky.

3.1.5 Studentské zázemí

Vzhledem k tomu, že někteří studenti pocházejí z problematického prostředí, je pro ně zásadní setkávat se se svými vrstevníky, socializovat se a sdílet své studijní úspěchy i problémy.

3.1.6 Příprava práce

Přizpůsobení práce pro online výuku je časově náročné, zejména pokud jsou studenti ve stejné třídě různorodí. Učitel musí zjistit potřeby a znát silné stránky studentů, aby mohl úspěšně naplánovat kombinovanou výuku.

Školitelé by také měli myslet na to, že mnoho prezentací v PowerPointu může být pro studenty nudných, a proto by měli podporovat online diskuse. Diskuse lze také zprostředkovat pomocí diskusních místností.

Zatímco prezenční výuka může být spontánní, výuka v online prostředí může být více omezující, a jak zdůraznili španělští učitelé, "jak nízkokvalifikovaní, tak vysoce kvalifikovaní [studenti] ztrácejí zájem a necítí se povinni se účastnit, protože existuje rozdíl mezi "reálným světem" a "virtuálním světem".

3.2 Metodika použitá při analýze

Pro práci na této problematice bylo nutné provést rozsáhlou analýzu současné situace dospělých studujících s nízkou kvalifikací a jejich přístupu k nabídkám kombinovaného studia v rámci různých institucí vzdělávání dospělých. Pro zahájení této analýzy byl realizován rozsáhlý přehled literatury podle strukturované šablony.

Na základě poznatků z tohoto prvního přehledu literatury byly vypracovány pokyny pro fokusní skupiny a následně pět partnerů projektu realizovalo fokusní skupiny s učiteli a školiteli. Účastníci fokusních skupin poskytují vzdělávání v různých vzdělávacích oblastech a mají zkušenosti s využíváním kombinovaného vzdělávání. Cílem této fokusní skupiny bylo zjistit, zda již existují učitelé / školitelé, kteří vedou kurzy kombinovaného vzdělávání s dospělými s nízkou kvalifikací.

V návaznosti na výše uvedené byly učitelům a školitelům rozeslány dotazníky, které se zaměřovaly výhradně na ty, kteří vzdělávají dospělé s nízkou kvalifikací v prostředí kombinovaného vzdělávání. Tento dotazník se skládal z 9 otázek a jeho vyplnění trvalo maximálně 10 minut. Všechny údaje byly shromážděny anonymně tak, aby je nebylo možné přiřadit k žádné osobě. Respondenti a jejich odpovědi byly anonymní. Účastníci byli o této zásadě diskretnosti informováni. Výsledky byly použity k tomu, aby ukázaly důležitost a předpoklady pro kombinovanou výuku a také ke specifikaci, které kompetence jsou nezbytné pro úspěšné studium v prostředí kombinované výuky.

Další dotazník, který byl připraven, byl tentokrát distribuován mezi dospělé studenty. Dotazník se skládal ze 14 otázek a jeho vyplnění trvalo maximálně 10 minut. Stejně jako u předchozího dotazníku byly všechny údaje shromažďovány anonymně a nebylo možné je přiřadit k žádné osobě. Všechny informace byly důvěrné a účastníci byli o této zásadě informováni. Výsledky byly také použity ke zjištění, které kompetence jsou nezbytné pro úspěšné studium v prostředí kombinovaného vzdělávání.

Shromážděné odpovědi byly analyzovány a byla vytvořena zpráva s konečnými výsledky, které jsou sdíleny v rámci této příručky v následujících kapitolách.

V posledním kroku této analýzy provedly všechny partnerské organizace rozhovory se 3-4 učiteli, školiteli a dalšími pracovníky ve vzdělávání. Cílem těchto rozhovorů bylo vyvrátit předsudek, že kombinované vzdělávání není vhodné pro studenty s nízkou kvalifikací, představit příklady dobré praxe pro práci s touto cílovou skupinou a poskytnout vzdělavatelům dospělých i tvůrcům vzdělávacích programů doporučení pro alternativní kroky týkající se nabídky kombinovaného vzdělávání této cílové skupině. Některé z uvedených příkladů a doporučení naleznete v následujících kapitolách.

3.3 Identifikace zapojených aktérů: Fokální skupiny

Španělští partneři realizovali fokální skupiny s pěti učiteli a školiteli s různou úrovní zkušeností s výukou, včetně online a prezenční výuky. Odborní učitelé jazyků jsou vyškoleni v oblasti obecné komunikace se zaměřením na různá zázemí a úrovně dovedností. Účastníci španělské fokální skupiny mají rovněž zkušenosti s výukou v Latinské Americe a ve Velké Británii.

Rakouští partneři zorganizovali dvě prezenční fokální skupiny v prostorách ve Vídni, první se čtyřmi a druhou se třemi vzdělavateli dospělých. Všichni účastníci mají zkušenosti s výukou osob s nízkou kvalifikací (zejména migrantů) v různých oblastech, ale většina výuky probíhá v němčině. Mnozí z

účastníků vzdělávají také vysoce kvalifikované dospělé, a proto bylo možné porovnat nízkokvalifikované a vysoce kvalifikované studenty. Školitelé vedli několik seminářů prostřednictvím distančního vzdělávání kvůli Covid19, ale jen několik z nich nabízí kurzy kombinovaného vzdělávání pro dospělé s nízkou kvalifikací. Důvodem je předsudek, že lidé s nízkou kvalifikací nemají požadované kompetence a také motivaci tyto kurzy absolvovat.

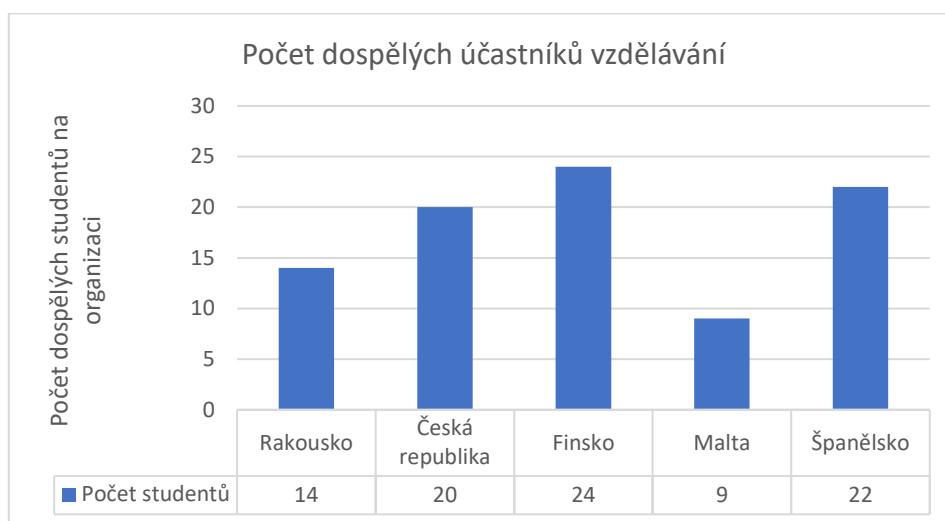
Finští partneři zorganizovali fokusní skupinu s devíti zaměstnanci odborné školy v Kainuu. Účastníci mají zkušenosti s kombinovanou výukou a tvorbou potřebných výukových materiálů. Jejich studenti jsou dospělí, kteří studují na odborných školách. Dva z účastníků pracují na projektech, v nichž propagují a podporují uchazeče, aby se přihlásili a začali studovat odborné obory. Fokusní skupina probíhala hybridně prostřednictvím týmů. Byla použita platforma Padlet a účastníci mohli zapisovat své připomínky. Bylo snadné facilitovat diskusi, protože účastníci se shodli na důležitosti tématu. Všichni účastníci měli předchozí zkušenosti s nabídkou kombinovaného studia pro studenty s nízkou a vysokou kvalifikací, a tak měli poměrně dost nápadů a připomínek.

Čeští partneři zorganizovali fokusní skupinu se sedmi školiteli, kteří mají lektorské zkušenosti především z oblasti výrobních podniků. Cílovou skupinou školitelů jsou zaměstnanci těchto výrobních společností, od nízkokvalifikovaných až po vrcholový management. Pro školitele bylo obtížné hovořit o překážkách a problémech lidí s nízkou kvalifikací, protože obsah vzdělávání není znám, proto byla diskuse obecná. Shodli se na tom, že nízkokvalifikovaní účastníci vzdělávání reagují spíše na školení hard skills potřebných pro jejich práci než na soft skills, protože tyto dovednosti nebudou denně využívat. Obecně byli školitelé soft skills skeptičtější k motivaci cílové skupiny než školitelé hard skills.

Maltský partner zorganizoval fokusní skupinu s pěti školiteli. Školitelé mají zkušenosti s výukou studentů s nízkou i vysokou kvalifikací, a mohli tak porovnat dovednosti a kompetence obou skupin. Školitelé se shodli na tom, že se správným přístupem a velkou dávkou trpělivosti je možné oslovit studenty s nízkou kvalifikací a vybavit je dovednostmi potřebnými pro absolvování kombinovaného kurzu. Školitelé se také shodli na tom, že ačkoli jsou studující zpočátku skeptičtí k absolvování kurzu kombinovaného učení, ve chvíli, kdy pochopí cíle a výsledky učení, jsou více motivováni k úspěchu. Bylo také poznamenáno, že mnoho studentů s nízkou kvalifikací má nízké sebevědomí, a proto potřebují neustálé povzbuzování.

3.4 Identifikace zapojených aktérů: Dotazník pro dospělé účastníky vzdělávání

Počet zúčastněných studentů v jednotlivých zemích:

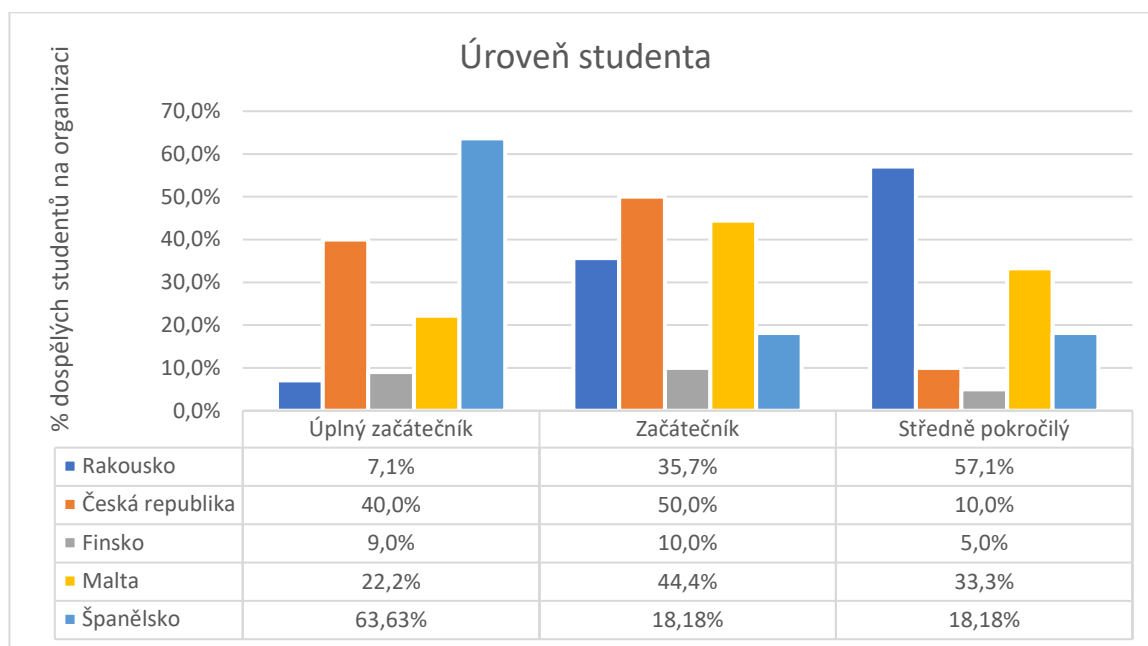

3.4.1 Co studenti v současnosti studují / co chtějí studovat v budoucnu?

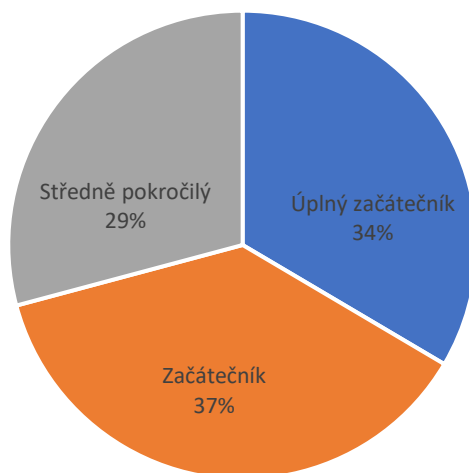
Rakousko	• VET: prezentační a prodejní techniky • Aplikační školení • Kurz IT • Kurz angličtiny • Kvalifikační kurz pro zaměstnání (pro osoby (znovu)vstupující na trh práce) • Kurz základních digitálních dovedností
Česká republika	• Kurz IT (MS Word, Excel atd.) • Kurz angličtiny • Kurz němčiny • Kurzy cizích jazyků • Zlatnictví a klenotnictví (výroba šperků) • Komunikační dovednosti • Procesy štihlé výroby • Osobní rozvoj • Řízení změn • Kurz základních digitálních dovedností • 2 osoby se nechtějí vzdělávat
Finsko	• Odborná kvalifikace v oblasti vzdělávání a poradenství • Další odborná kvalifikace v oblasti vzdělávání a poradenství • Odborná kvalifikace v oblasti hotelových a restauračních služeb

	• Odborná kvalifikace v oblasti obchodu a administrativy • Odborná kvalifikace v oblasti cestovního ruchu • Odborná kvalifikace v oblasti IT služeb
Malta	• Účetnictví • Základní jazykový kurz • Ekonomika • Technik elektroniky • Právo
Španělsko	• Anglický jazyk • Kriminologie • Programování • Italský jazyk • Pohostinství • Mechanika • Výcvik psů • Informatika • Překladačství • Ruský jazyk

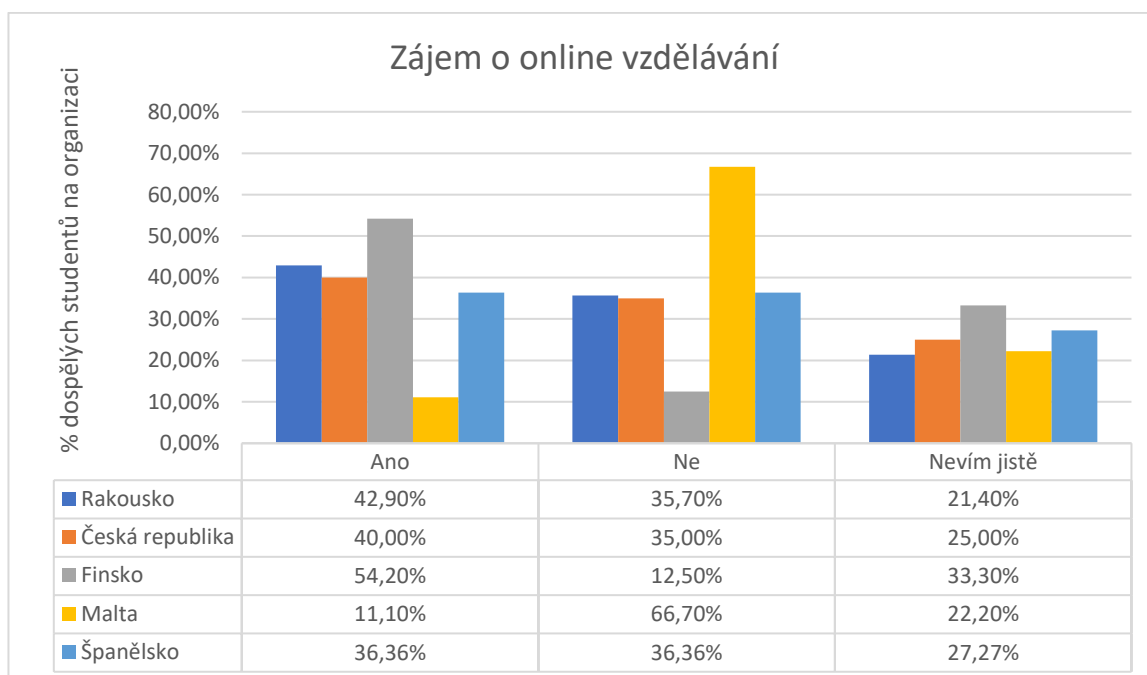
3.4.2 Jaká je současná úroveň studentů v tomto předmětu?

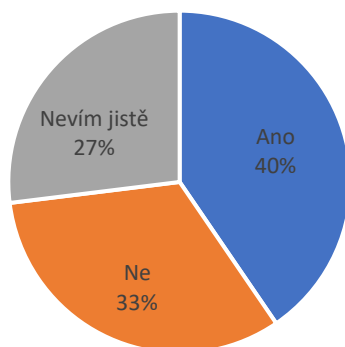
% z celkového počtu dospělých studentů

3.4.3 Chtěli by účastníci studovat kurz online?

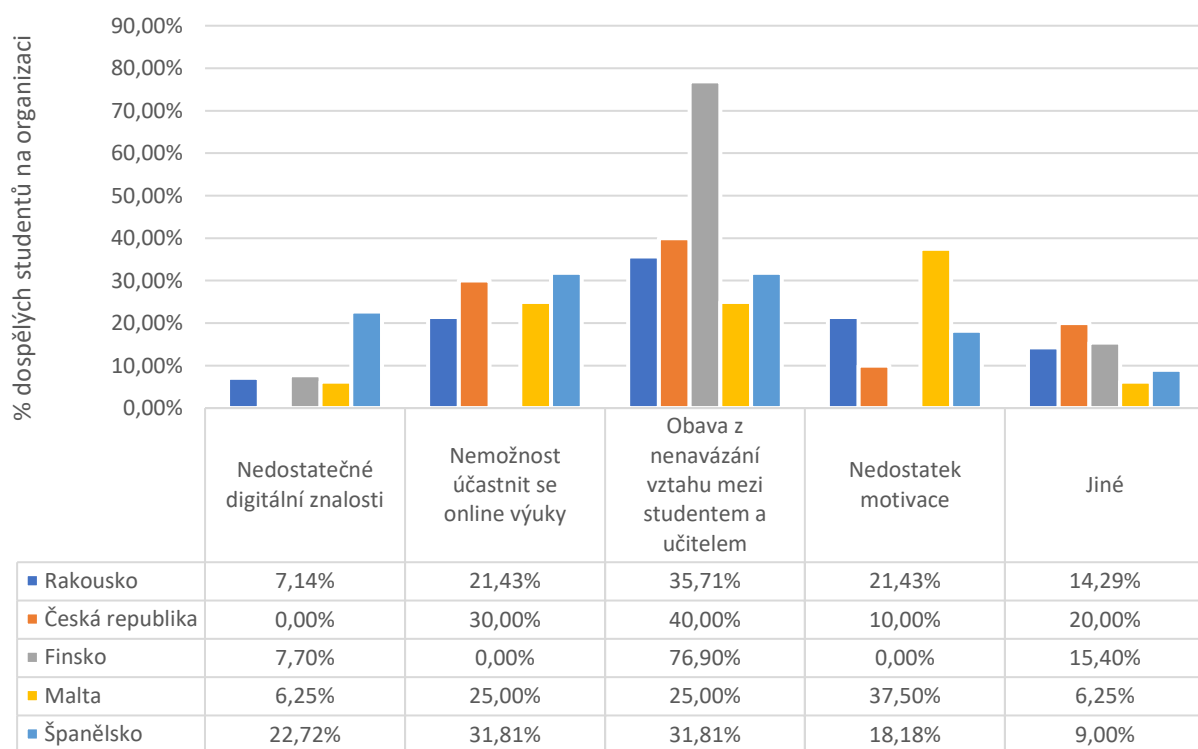

% z celkového počtu dospělých studentů

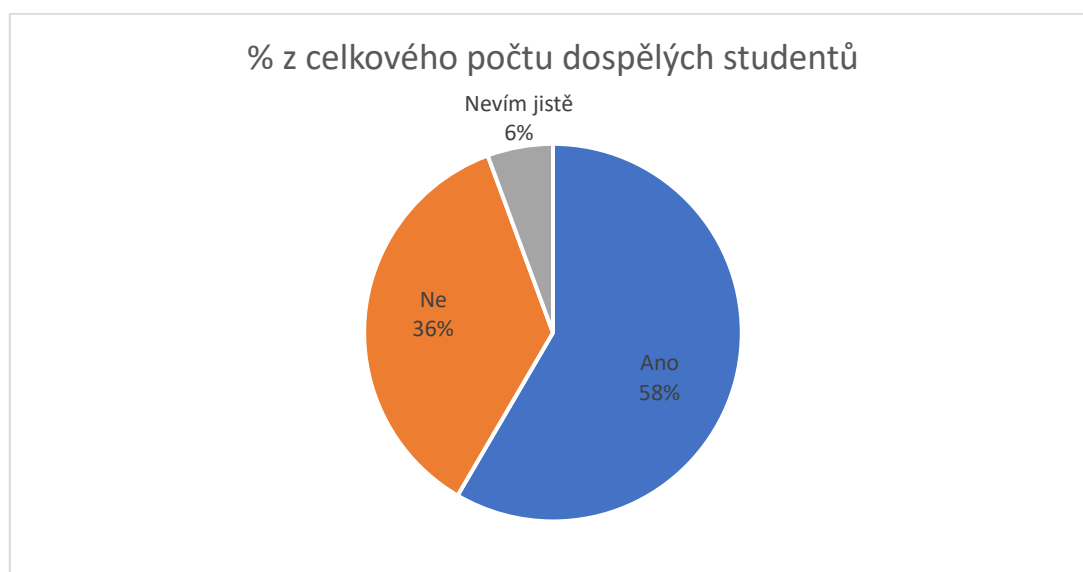
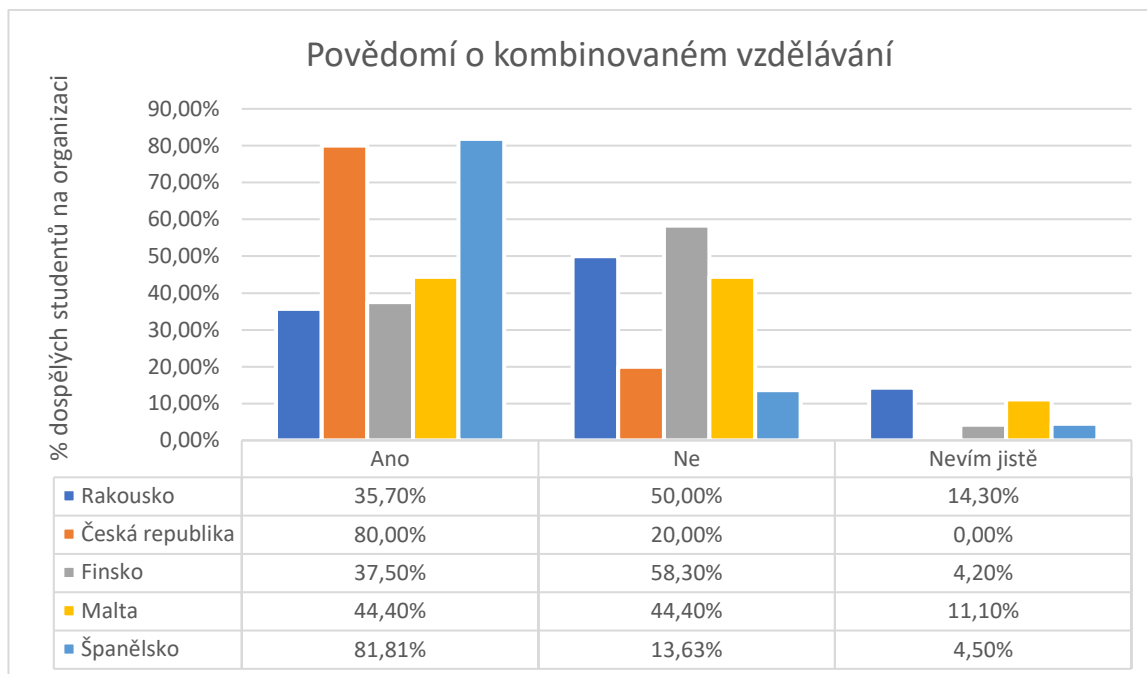
3.4.4 Pokud studenti na otázku č. 3 odpověděli "ne", uveďte prosím důvod.

Důvody, proč nenavštěvovat online kurz

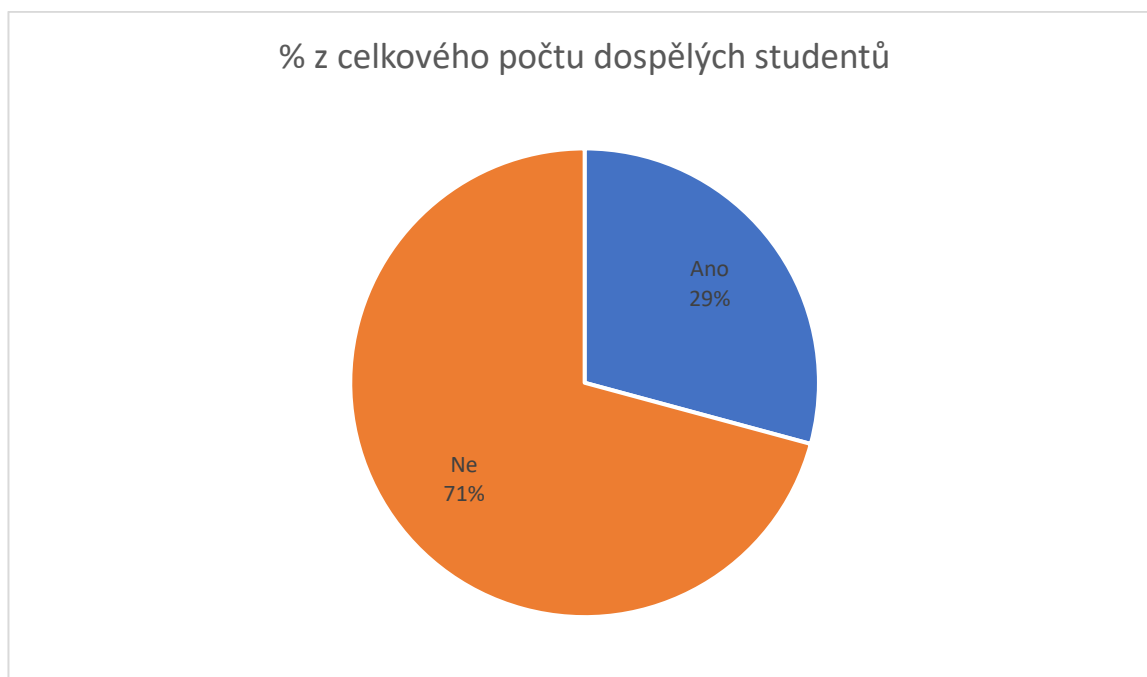
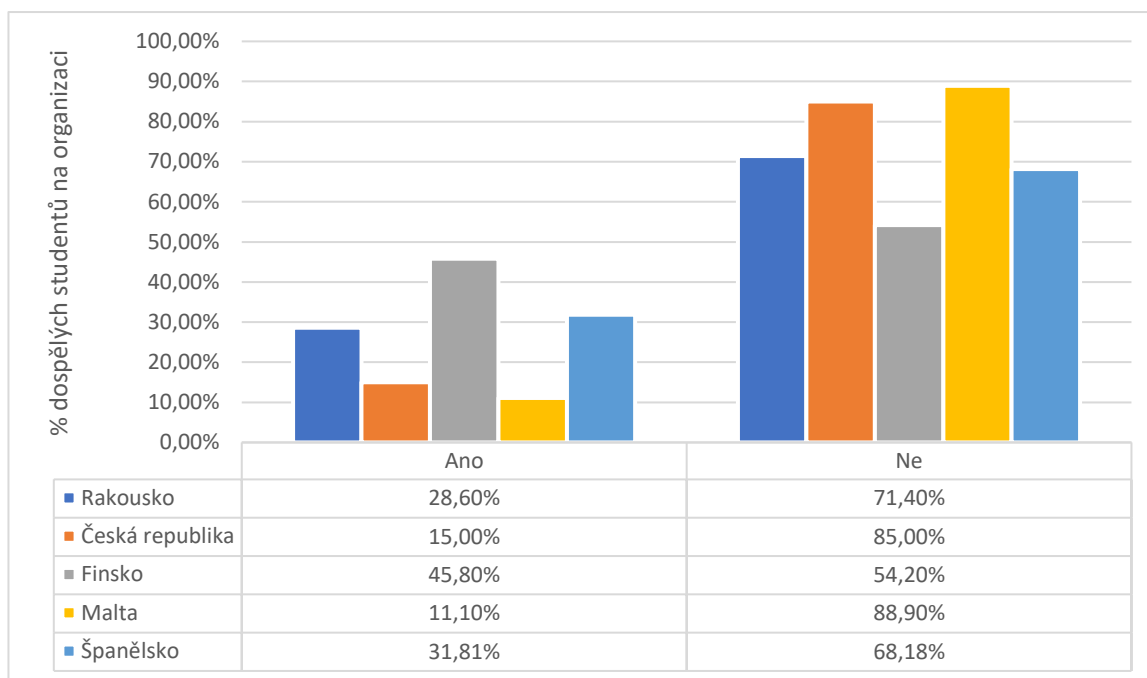

Maltský student, který označil "jiné", poznamenal, že by nechtěl sledovat kurz online spíše proto, že nemá zájem než proto, že toho není schopen.

3.4.5 Slyšeli studenti o kombinovaném vzdělávání?

3.4.6 Zúčastnili se studenti již dříve kurzu kombinovaného vzdělávání?

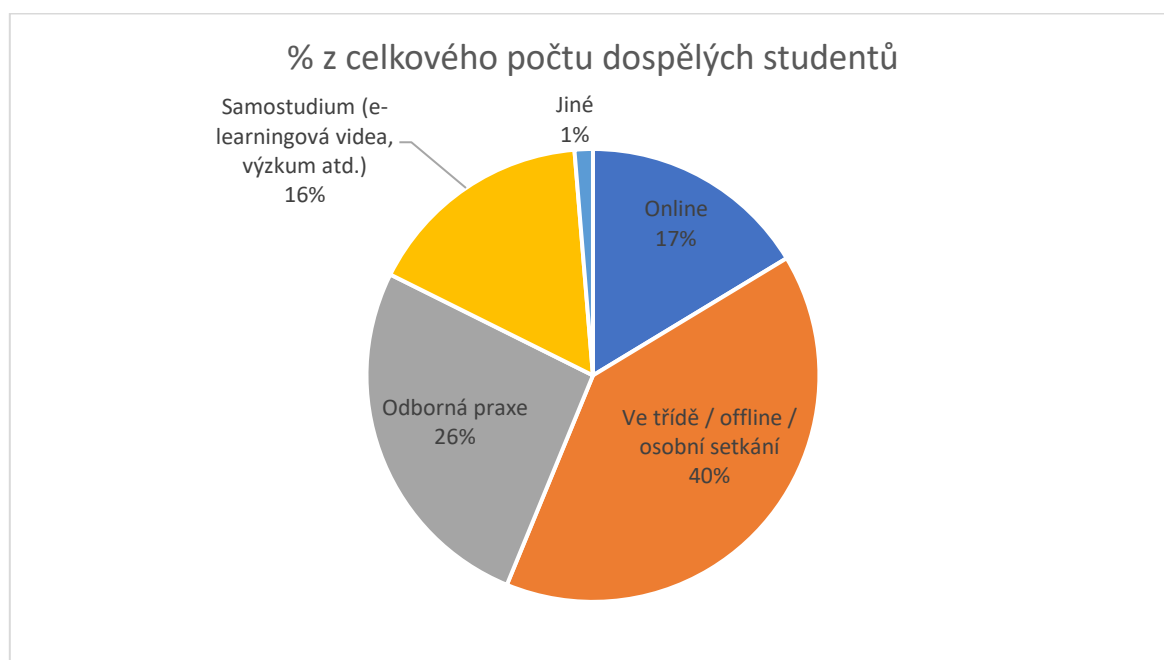
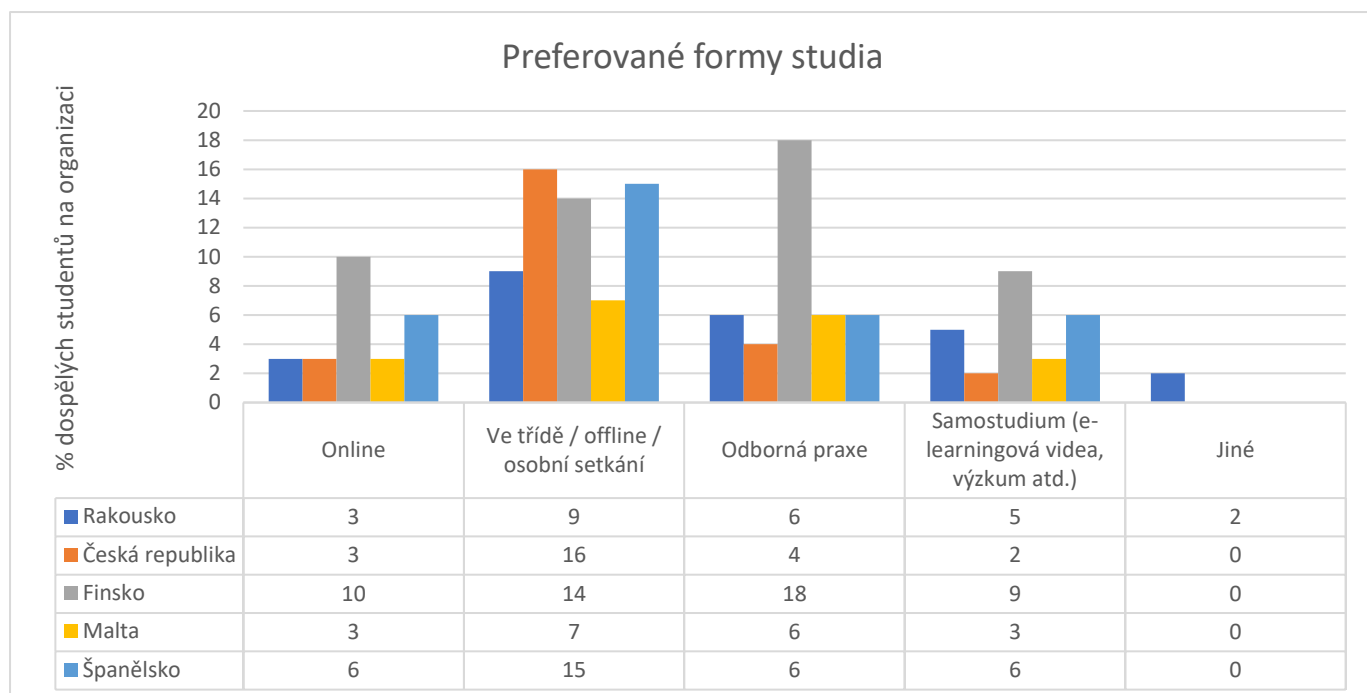

3.4.7 Pokud studenti odpověděli na výše uvedenou otázku č. 6 "ano", jaké jsou jejich zkušenosti?

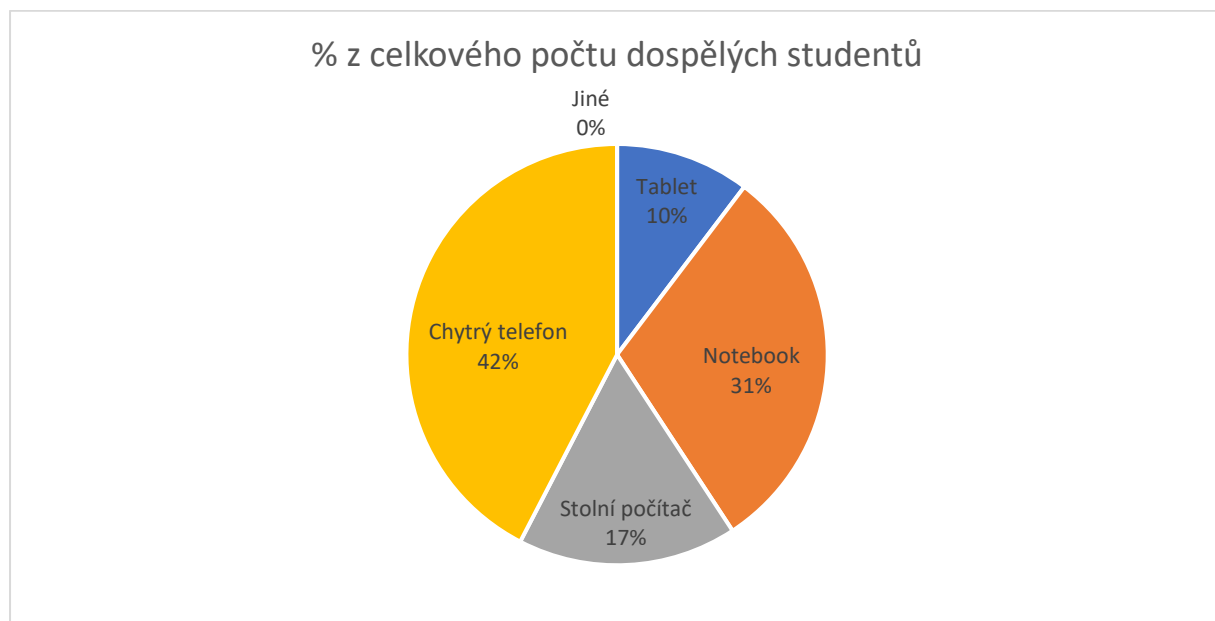
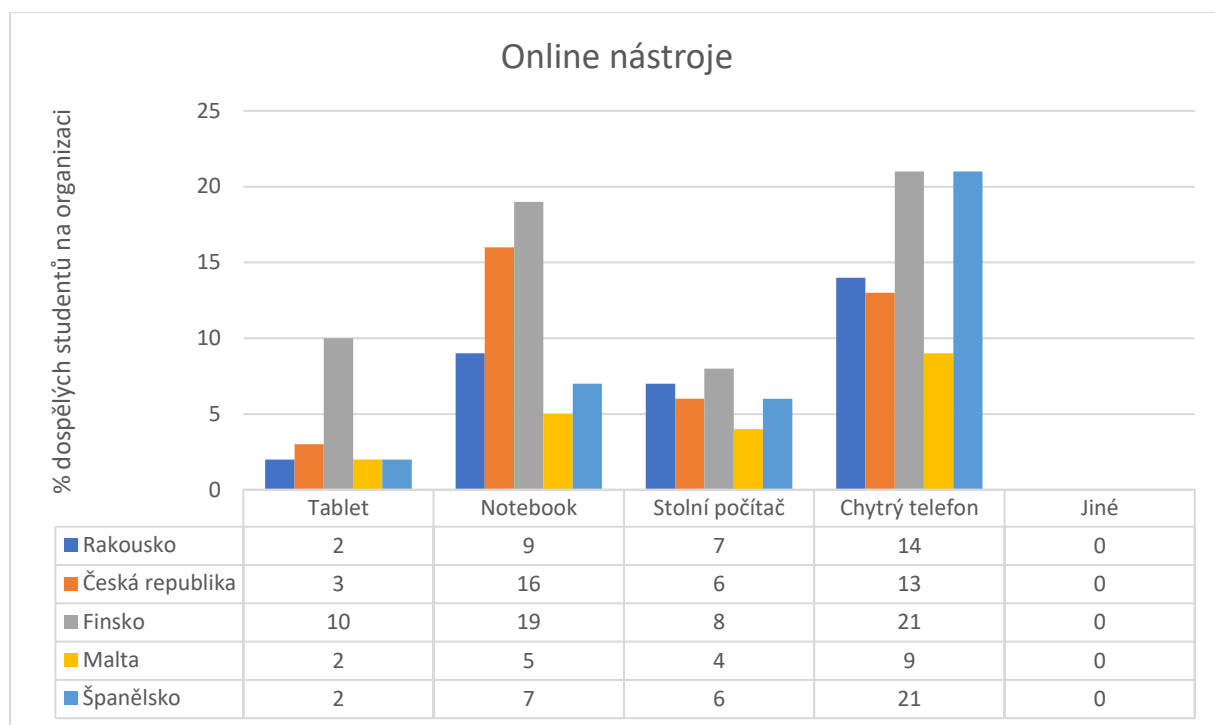
Pozitivní zkušenosti	• "Bylo to dobré." • "Pohodlné učení doma." • "Bylo to zábavné." • "Flexibilní" • "Studium bylo při kombinované formě výuky bezproblémové." • "Pro mě bylo kombinované studium vhodnou formou studia." • "Kombinované studium je flexibilní, je to dobrá forma studia, studium podporují i pracovní stáže." • "Dobré a zajímavé." • "Bylo to pro mě nové, ale líbilo se mi to a podle mých dosavadních zkušeností tento způsob preferuji." • "Při studiu ve školách by bylo dobré mít možnost připojit se online přes Teams. Pomohlo by to v komplikovaných životních situacích." • "Kombinované učení považuji za funkční." • "Tato forma výuky mi vyhovovala, v online výuce jsem mohl postupovat svým tempem učení, vracet se k látce, pokud jsem potřeboval poradit, připravil jsem si otázky na prezenční výuku." • "Domácí prostředí, nemusím nikam chodit."
Neutrální zkušenosti	• "Není to špatné. Občas to však může být nudné."
Negativní zkušenosti	• "Nebylo to příliš uspokojivé, bylo to velmi jednoduché." • "Nebylo to užitečné z důvodu nedostatku sebedisciplíny při samostatném učení." • "Chyběla komunikace a budování vztahů s ostatními." • "Tempo výuky / učení bylo příliš rychlé, ne vždy jsem byl schopen sledovat školitele." • "Byl jsem nesoustředěný, nebylo to pro mě příliš efektivní – nevěřím tomuto způsobu učení." • "Neosobní kontakt, slabé soustředění na výuku."

3.4.8 Jaké formy vzdělávání studenti preferují?

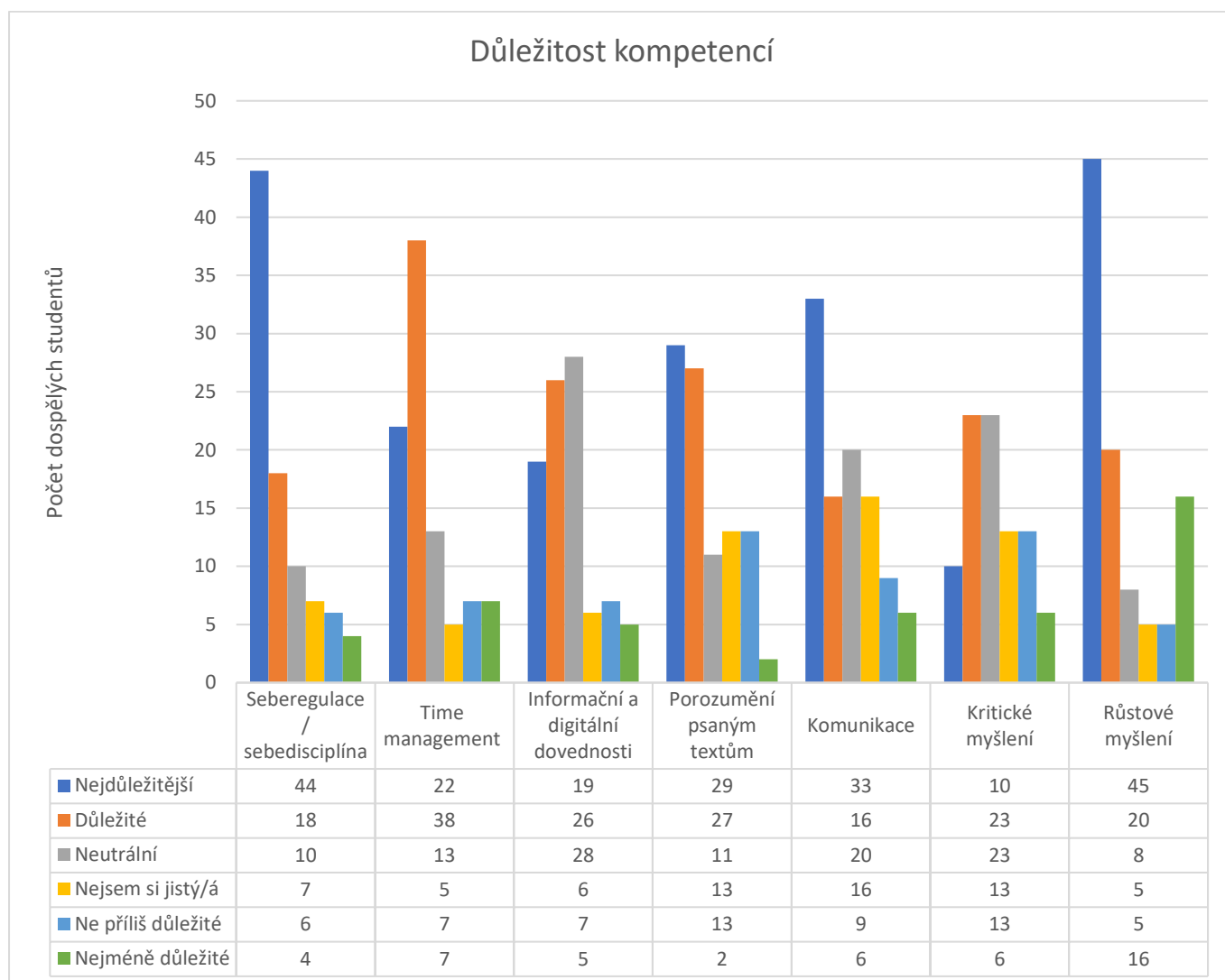
Rakouští studenti, kteří zvolili možnost "jiné", uvedli, že dávají přednost kurzům, které zahrnují "učení praxí" a využívají online platformy, jako je YouTube.

3.4.9 Jaké technologie, které mohou být použity pro kombinovanou výuku, mají studenti k dispozici?

Dospělí studenti, kteří odpověděli na tento dotazník, mají alespoň jedno digitální zařízení, které mohou využívat k online vzdělávání, přičemž většina z nich vlastní chytrý telefon. Lze tedy říci, že pro tyto studující by technická bariéra souvisela spíše s nedostatkem znalostí o online nástrojích než s nedostatkem digitálních nástrojů.

3.4.10 Ohodnoťte, prosím, kompetence podle jejich důležitosti pro kombinovanou výuku.

Nejdůležitějšími kompetencemi jsou seberegulace a sebedisciplína, time management, informační a digitální dovednosti a ochota se vzdělávat (růstové myšlení). Ačkoli 66 % žáků zvolilo u růstového

myšlení odpověď "nejdůležitější" nebo "důležité", lze předpokládat, že 26 % účastníků nemusí rozumět jeho významu.

3.4.11 Jaké jsou tři nejdůležitější kompetence potřebné pro kombinovanou výuku?

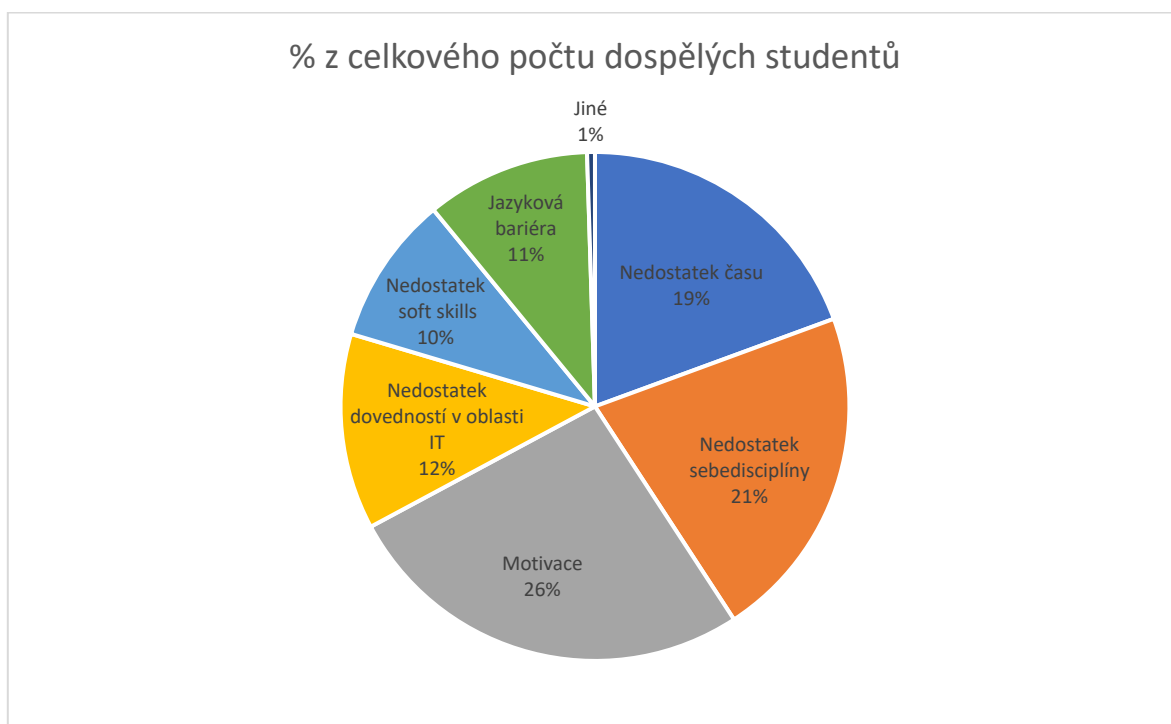
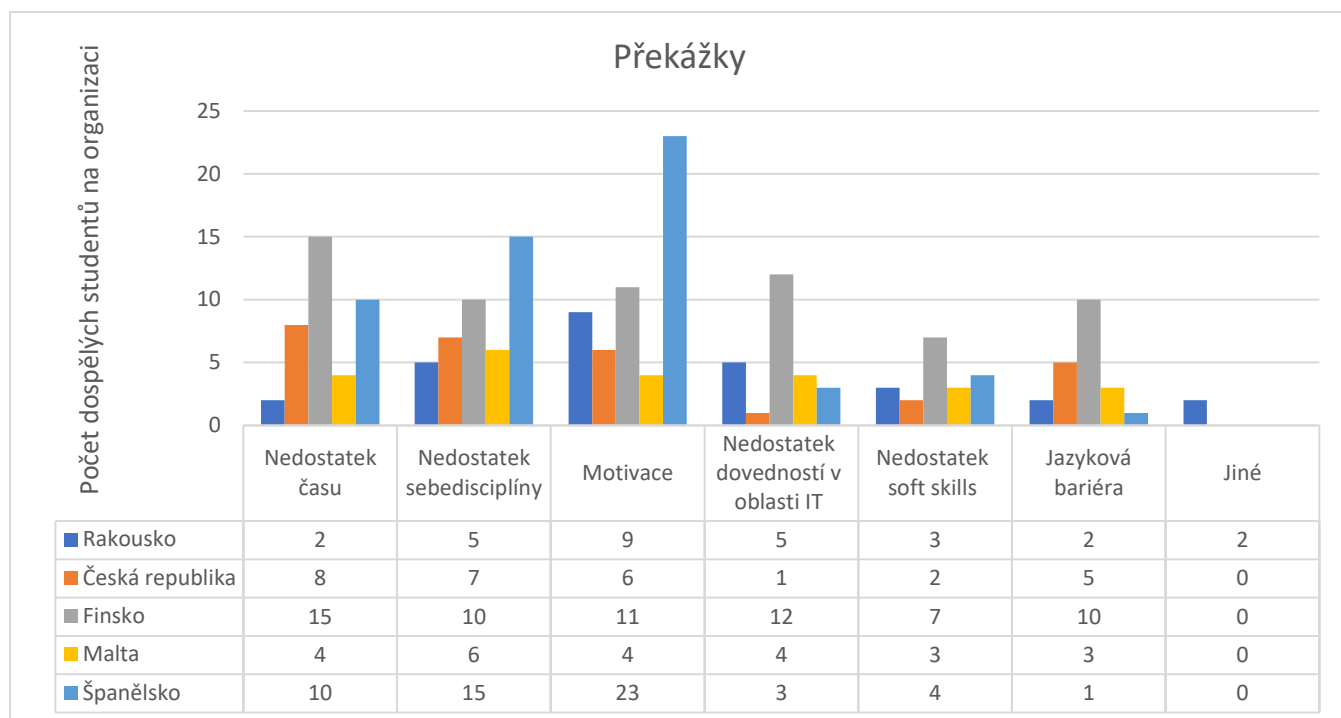
Všichni partneři se shodli na tom, že tři níže uvedené kompetence jsou nejdůležitější:

1. Sebedisciplína a seberegulace
2. Time management
3. Digitální dovednosti

Na druhou stranu jsou pro studenty důležité i níže uvedené kompetence:

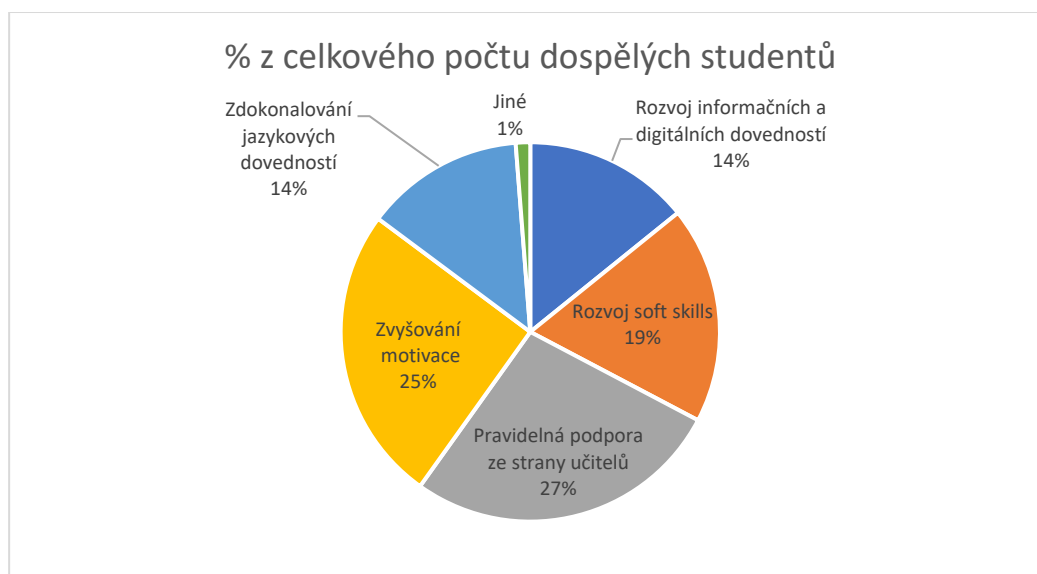
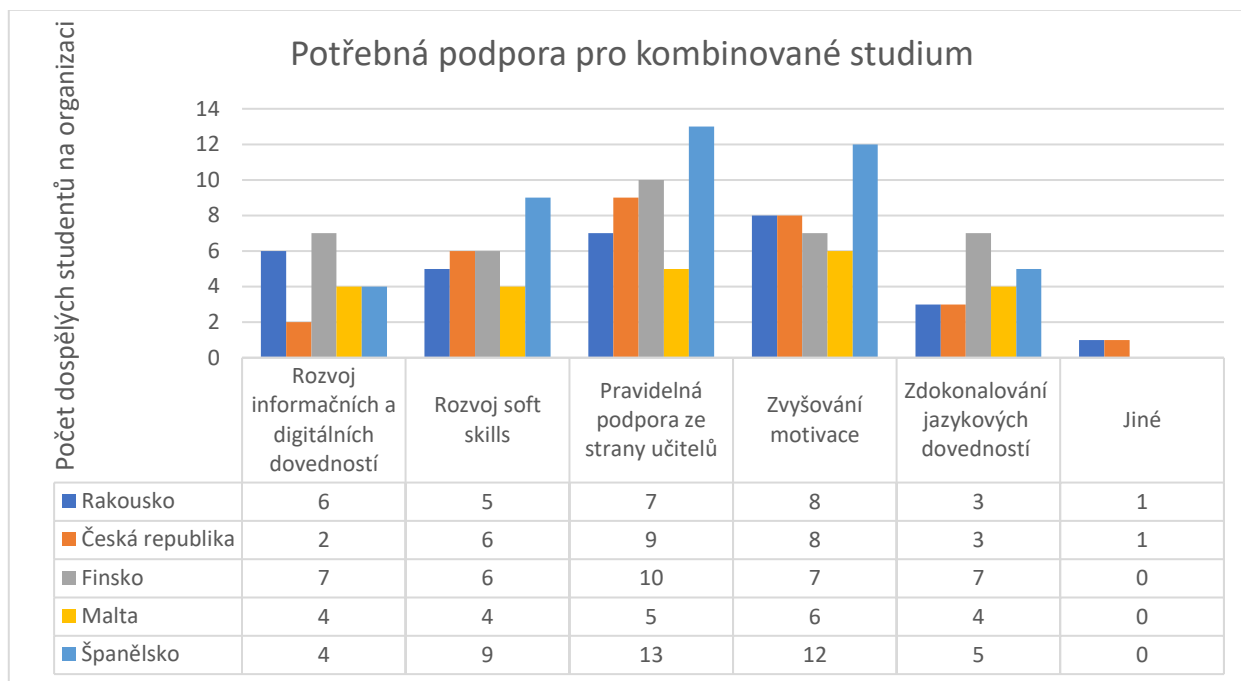
1. Ochota se vzdělávat (včetně odvahy naučit se novou dovednost / rozvíjet a prohlubovat stávající znalosti / samostatné učení)
2. Soustředění
3. Schopnost číst a porozumět instrukcím
4. Motivace
5. Pečlivost
6. Komunikace (včetně schopnosti přátelit se s vrstevníky / pracovat ve skupině / schopnost klást otázky během výuky)
7. Ochota a schopnost pracovat samostatně
8. Znalost a povědomí o svém osobním stylu učení
9. Dovednosti kritického myšlení
10. Jazykové znalosti
11. Poslechové dovednosti
12. Ambice
13. Vytrvalost

3.4.12 Jaké překážky musí studenti překonat, aby uspěli v kombinované formě studia?

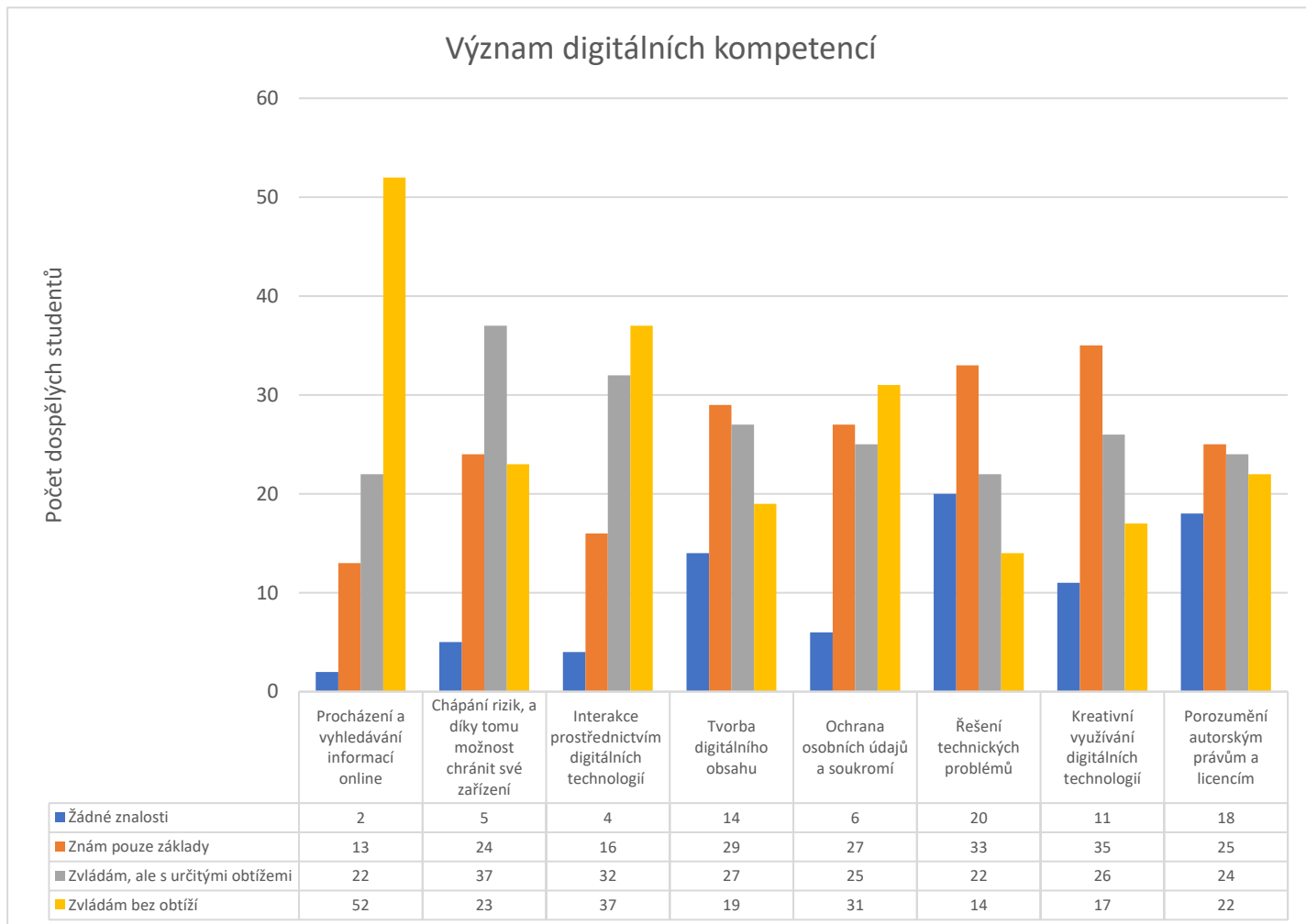
Rakouští studenti, kteří zvolili možnost "jiné", uvedli, že před absolvováním kombinovaného kurzu musí překonat problémy, které se "vyskytují na více úrovních". Další student poznamenal, že má mimo jiné problémy s internetovým připojením.

3.4.13 Jakou podporu potřebují studenti, aby byli schopni absolvovat kombinované studium?

Studenti, kteří zvolili možnost "jiné", uvedli, že musí změnit svůj postoj ke kombinované výuce. Ačkoli rakouský student uvedl, že tento způsob učení je snadný, není zajímavý.

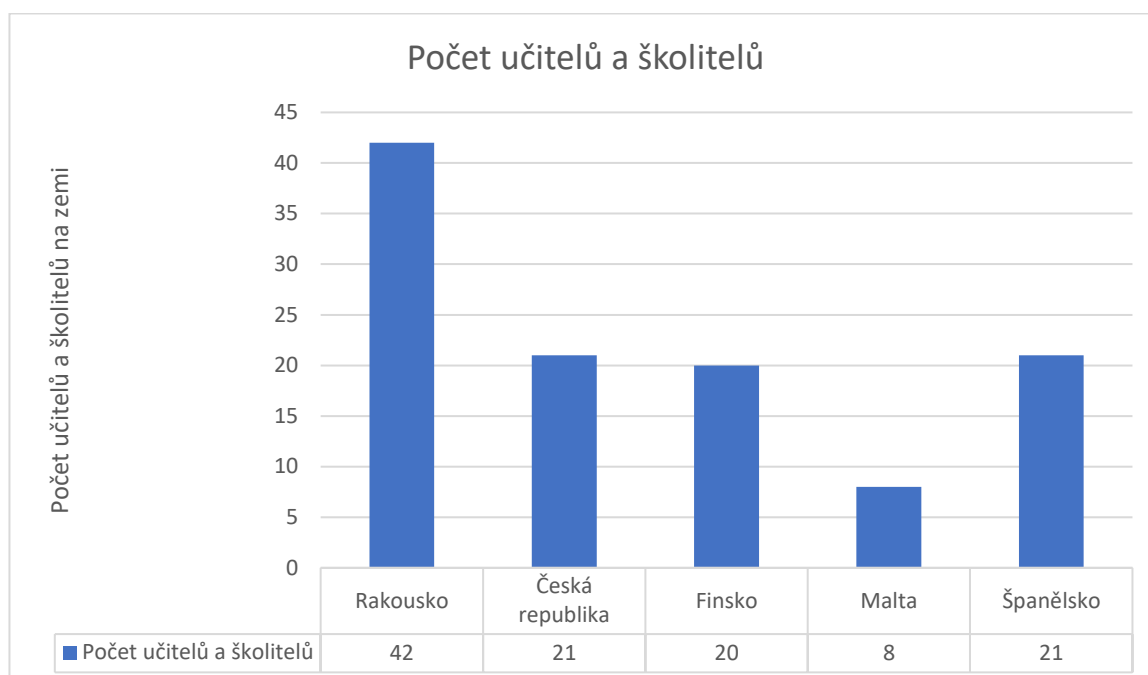
3.4.14 Jak by studenti zhodnotili následující digitální kompetence?

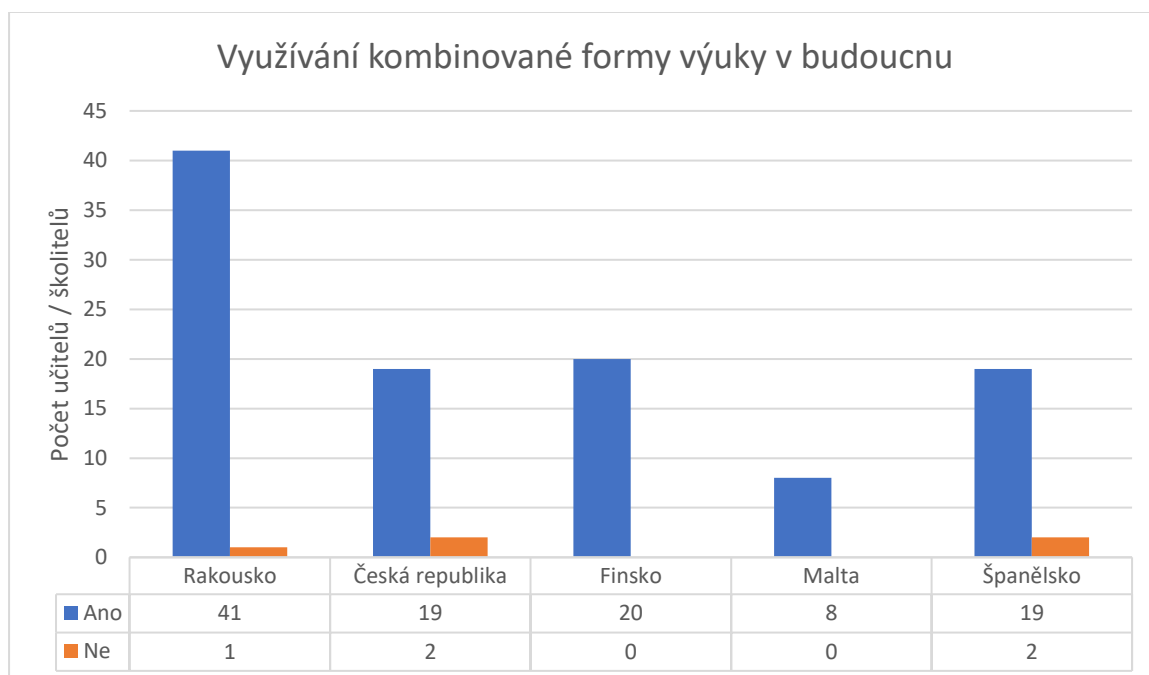

3.5 Identifikace aktérů: Dotazník pro učitele a školitele

Počet učitelů a školitelů, kteří se zúčastnili tohoto dotazníku:

3.5.1 Myslíte si, že se v budoucnu bude využívat kombinovaná forma výuky?

3.5.2 Proč učitelé a školitelé zvolili odpověď "ano"?

- "Usnadňuje přístup osobám s pohybovými a transportními obtížemi nebo v případě nemoci."
- "Je velmi komfortní pro studenty a učitele, a proto bude i nadále využíván."
- "Pro studenty je velmi komfortní, protože se nemusí nikam přemísťovat, což šetří čas i peníze. Kromě toho kombinace s prezenční výukou studenty více motivuje."
- "Naše potřeby se změnila a my jsme zjistili, že existují různé způsoby přístupu ke vzdělávání, které lze lépe přizpůsobit našim potřebám."
- "Výborná příležitost pro přizpůsobení a propojení požadavků práce s udržováním kompetencí zaměstnanců."
- "Digitalizace bude narůstat, digitálních služeb bude přibývat, home office a autonomní práce budou stále důležitější -> dospělí na to musí být připraveni."
- "Mladí lidé dávají přednost práci s digitálními zařízeními; většina lidí má potřebné vybavení."
- "Kombinace výuky ve třídě a online má mnoho výhod (např.: motivovanější a efektivnější výuka a učení zvyšuje kvalitu výuky)."
- "Větší flexibilita (čas a místo učení)"
- "Bude snazší, protože mladí lidé mají lepší digitální dovednosti pro kombinovanou formu výuky."
- "Možnost individualizované výuky."
- "Komfortní pro učitele."
- "Dobrá možnost podpory dalšího vzdělávání dospělých; snadnější učení vedle stávajícího zaměstnání."
- "Podporuje se samostatné učení (což všichni dospělí potřebují)"
- "Podporuje intenzivnější zapojení do výuky, protože studenti musí více pracovat samostatně."
- "Zlepšuje image organizace."
- "Šetří náklady, čas a zdroje."
- "Při častějším používání metod kombinované výuky by byli učitelé a studenti lépe připraveni na další krizové situace, jako je Covid19, kdy je nutné distanční vzdělávání. Lidé viděli, že to funguje během pandemie, takže to bude v budoucnu více využíváno."
- „Efektivita“
  - Náklady
  - Práce / výuka
  - Čas (protože někteří studenti potřebují více času na pochopení určitých témat, mohou po přednášce věnovat více času tomu, aby si věci prošli sami)
- " Výuka touto formou je flexibilní a dá se přizpůsobit neočekávaným situacím."

- "Nabídka další podpory žákům."
- "Mnoho společností využívá pro své zaměstnance home office."
- "Individuální samostudium je náročné, mnohá témata jsou lépe pochopitelná, když je vysvětlí lektor a sdílí se skupinou, na druhou stranu je samostudium méně náročné na organizaci a také je levnější – takže kombinace obojího se jeví jako dobrý přístup."
- "Kombinované studium je v současné době velkou výhodou."
- "Mnohem častěji, pokud se člověk chce naučit něco nového, se musí vzdělávat sám (například – líbí se mi 3D tiskárna a chci na ní tisknout, po prvním vytištění zkušebního vzorku si chci něco vyrobit sám, ale neumím používat žádný software), ideální je zvolit nějaký online tutoriál nebo navštívit kurz."
- "Myslím si, že kombinovaná forma výuky poskytuje studentům velkou flexibilitu, individuální zaměření a tempo. Vzdělávání je kontinuální záležitost, takže i v pandemických dobách může být pro studenty velkým přínosem."
- "Osobní výuka je časově i finančně náročná a mění se její charakter z přednášení na poradenskou a mentorskou činnost. Efektivnější je kombinovaná forma vzdělávání, která staví na získaných informacích a přechází z úrovně zapamatování do úrovně pochopení a aplikace."
- "Mnoho lidí již pracuje na home office, navíc firmy budou hledat efektivní řešení, a proto přesunou školení do mimopracovní doby."
- "Studenti musí být schopni vyhledávat informace z relevantních zdrojů."
- "Úspora času a peněz, individuální volba času / termínu realizace."
- "Kombinovaná výuka bude přínosem pro školu i studenty, posílí odpovědnost studentů za organizaci jejich práce a ušetří čas učitelům."
- "Bude stále více využívána: z důvodů časové efektivity a přizpůsobení obsahu výuky skupinám."
- "Při studiu a výběru metody výuky lze zohlednit silné stránky studentů."
- "Podle mého názoru se kombinovaná forma výuky v budoucnu ještě více rozšíří. Je to proto, že skutečný digitální skok nastal během pandemie Covid19 a kapacita nabídek kombinované formy výuky je na lepší úrovni. Myslím si, že kombinovaná výuka je z pohledu studujícího atraktivnější než dříve. Kombinovaná forma výuky je flexibilní a umožňuje kombinovat práci a studium."
- "Model studia není vázán na místo a čas. Je flexibilní a podporuje individuální výuku."
- "Umožňuje studovat vlastním tempem a kombinovat studium a práci."
- "Studium je možné v různých životních situacích. Učitelé mohou využívat pedagogické metody, které zapojují studenty, aby se podíleli se na výuce."

- "Rozšířila se chuť a potřeba studovat."
- "Shromažďování studentů na jednom místě ve stejnou dobu není vždy možné, rozumné, a dokonce ani ekologicky žádoucí. Stále více je zapotřebí flexibilních a individuálních způsobů získávání dovedností, které umožní učení."
- "Domnívám se, že flexibilita v tom, kde a kdy se studium odehrává, je na místě."
- "Flexibilní způsob organizace vzdělávání."
- "Poskytuje možnost studovat v jakékoli životní situaci."
- "Potřebujeme flexibilní způsob, jak rychle reagovat na vzdělávací potřeby pracovního života a jednotlivců."
- "Flexibilní a na studenty orientovaný způsob realizace výuky."
- "Je všestranný a lépe zohledňuje osobní životní situaci studenta."
- "Kombinovaná výuka umožňuje, aby studijní dny v Kainuu, kde jsou dlouhé vzdálenosti, zůstaly relativně krátké."
- "Umožňuje individuálnější zohlednění různých životních situací."
- "Někteří studenti si chtějí sami přizpůsobit svou vlastní cestu."
- "Kombinované studium poskytuje více příležitostí ke studiu."
- "Dospělí studenti, kteří již mají pracovní zkušenosti, získali možnost kombinovaného studia a mohou tak studovat."
- "Umožňuje studovat dále od vysoké školy."
- "Různé, umožňuje studovat při práci."
- "Rozšiřuje možnosti studia."
- "Protože je to nový způsob a studenti získají ucelenější studijní zkušenosti."
- "Tento typ výuky je inovativní koncept, který zahrnuje výhody tradiční výuky a výuky s podporou IT."
- "Vzhledem k tomu, že přijímáme stále rostoucí digitální éru, očekává se, že kombinovaná výuka bude nadále růst, protože poskytuje učení, které je pohodlnější a dostupnější."
- "Kombinované vzdělávání je pohodlné a méně časově náročné než chození do třídy."
- "Pohodlí a dostupnost."
- "Všechno se přesouvá do online prostředí, což se urychlilo také kvůli pandemii. Dříve se mělo za to, že je jednodušší učit studenty osobně, existuje ale řada zdrojů, které lze využít online."
- "V dnešní době je vše online."

3.5.3 Proč učitelé a školitelé zvolili odpověď "ne"?

- "Tento formát je vhodný pouze pro některé kurzy – ne pro všechny vzdělávací obsahy."
- "Středoškolský typ výuky je nejefektivnější v tradiční školní docházce, studenti se naučí návyky včasného vstávání, příchodu a ..."
- "Individuální samostudium je náročné; mnohá témata jsou lépe pochopitelná, když je vysvětlí lektor a sdílí se skupinou."
- "Není dostatečně efektivní – chybí přímá konfrontace se studenty, zpětná vazba..."
- "V online výuce dochází k plýtvání časem a také k přerušení interaktivní dynamiky."
- "Moji studenti to nesnášejí. Nikdy se online kurzů neúčastní."

3.5.4 Jakým výzvám čelí školitelé při poskytování kombinovaného vzdělávání dospělým s nízkou kvalifikací?

- Digitální znalosti
  - Obcházení všech vyučovacích povinností pod záminkou poruchy technologie, snadná příležitost k podvádění.
  - Připojení k internetu
- Jazyková bariéra
- Motivace
- Stud / ostych
- Správný time management
- Soustředění
- Nevhodná metoda výuky / nejasné zadání
- Nedostatek zájmu
- Nedostatek důvěry ve způsob výuky
- Nezodpovědnost
- Nepochopení zadání
- Neschopnost uplatnit teorii v praxi
- Sebedisciplína
- Poruchy učení
- Přizpůsobení učebních materiálů digitálnímu formátu
- Komunikace (student – učitel / spolužáci)
- Podpora (student se vzdělávací institucí / vrstevník – vrstevník / učitel – student)
- Nedostatečná účast žáků

- Sebeřízení / sebemotivace
- Rychlé odpovědi na dotazy žáků
- Mnoho dospělých studentů nemá doma klidný prostor pro učení, snáze se nechají rozptýlit.
- Práci by mohly vykonávat třetí osoby nebo jsou úkoly ignorovány.
- Obtížné přizpůsobení rychlosti výuky individuálním potřebám studentů.
- Studenti by mohli být frustrovaní a demotivovaní, pokud mají nějaké (technické) problémy, nejsou zvyklí učit se samostatně.
- Čas věnovaný výuce a učení musí být využit k velkému množství vysvětlování a rozvoji kompetencí, které nejsou součástí kurzu.

3.5.5 Jaké jsou výhody výuky studentů s nízkou kvalifikací prostřednictvím kombinované výuky?

- Možnost přizpůsobit materiál jiným výukovým metodám a cílové skupině
- Přístupnost
- Flexibilita a možnost cílené individuální pozornosti
- Efektivní práce s moderními technologiemi (sdílené tabule, posun obrazovky, možnost opakování)
- Individuální přístup
- I studenti s nízkou kvalifikací mohou být na velmi rozdílné úrovni, samostatná studijní část umožňuje individuální doplnění toho, co je potřeba, takže skupina není tolik zatěžována méně zdatnými studenty (je však náročnější z hlediska individuálního přístupu učitele).
- Možnosti při opakování učebních etap, např. vícenásobné opakování libovolných částí / lekcí programu nebo nepochopených informací, úprava rozvrhu (např. doplnění zameškaných hodin)
- Možnost skupinové práce, vzájemná podpora
- "Podle mého názoru je jednou z velkých výhod úspora času na organizaci školících místností a možnost školit v podstatě kdykoli."
- Časová flexibilita – možnost studovat mimo pracovní dobu
- Nezávislost
- Ověřování znalostí
- Prostor pro studium materiálů k prezenční výuce, přizpůsobení se osobnímu tempu a možnost si informace zopakovat
- Úspora nákladů v rodině v případě dojíždějících studentů, eliminace mnoha povinností spojených se školní docházkou, úleva v objemu výuky, prověřování znalostí lze obejít

podváděním; pro učitele výhoda, že nemusí napomínat vyrušování; lepší příprava na výuku a celková pohoda

- Zdokonalí se ve znalostech vzdělávacího tématu a zároveň se zdokonalí v IT dovednostech
- Autonomní práce na některých tématech -> učení je intenzivnější
- Možnost individuálního učení
- Studenti dále rozvíjejí své digitální, osobní a sociální dovednosti a lépe rozumí technologiím
- Učitelé mohou využívat prezenční výuku pro praktická cvičení
- Možnost vytvářet automatizované testy, které může systém opravovat
- Lze oslovit více žáků najednou
- Možnost vytvářet videa / screenshoty a materiály, které lze používat opakovaně
- Množství existujících online výukových a studijních materiálů, které může každý zdarma využívat
- Studenti mohou získávat při domácím učení podporu od své rodiny
- Studenti mohou sledovat záznam výuky a několikrát se k tématu vrátit
- Pokud je e-learningové prostředí pečlivě vytvořeno, umožní nízkokvalifikovaným studentům učit se potenciálně lépe než při tradiční prezenční výuce, která je vázána na čas a místo
- Umožňuje flipped learning (obrácená výuka – metoda převrácené třídy: nejdřív samostudium a poté probrání se školitelem).
- Nízkokvalifikovaní účastníci výuky nemusí být vystaveni tlaku a stresu z rychlosti, jakou postupují ostatní, protože nevědí, jak postupují ostatní
- Pohodlné připojení z domova (zejména v případě nemoci)
- Úspora peněz za dopravu a lepší hospodaření s časem
- V některých případech se lépe udržuje pozornost studenta

3.5.6 Jaké vybavení je zapotřebí k realizaci kombinované výuky?

1. Dobré připojení k internetu
2. Digitální zařízení
  - a. PC/Notebook
  - b. Mobilní telefon
  - c. iPad/tablet
  - d. Projektor
3. Fotoaparát
4. Sluchátka

5. Reproduktory
6. Kreativní nástroje
  - a. Padlet
  - b. Kahoot
  - c. Wordwall
  - d. Wordcloud
  - e. YouTube
7. Online učebna
  - a. Teams
  - b. Zoom
8. E-learningové platformy
  - a. Moodle
  - b. Email
  - c. WhatsApp
  - d. Office365
9. Vhodná pracovní místnost (ticho pro online výuku)
10. Flipchart

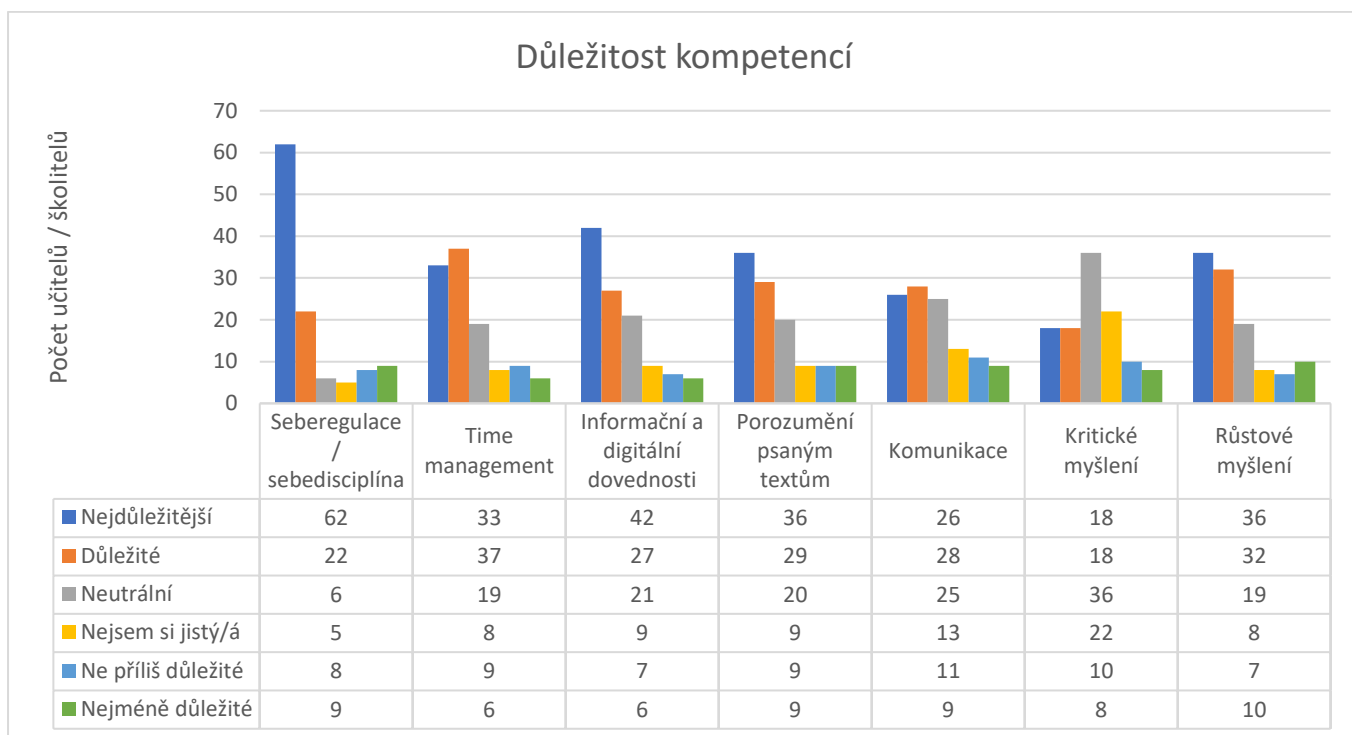
3.5.7 Jakou podporu potřebují pedagogové, aby mohli vzdělávat kombinovanou formou?

- Oddělení služeb pro studenty, které umožní snadnější komunikaci se studenty
- Oddělení IT v případě technických potíží s online platformami, přihlášením k odběru určitých stránek, výukovými nástroji atd.
  - Zavedení VR (virtuální reality) a AR (rozšířené reality)
- Online semináře o nástrojích dostupných pro kombinovanou výuku
- Software a hardware poskytovaný vzdělávací institucí
- Finanční kompenzace za přípravu učeben pro kombinovanou výuku
- Práce vytvořené učitelem nesmí být použity vzdělávací institucí nebo jinými učiteli bez jejich předchozího vědomí
- Zpětná vazba o jejich výukových materiálech
- Vytváření materiálů s ostatními kolegy
- Rozvoj digi-pedagogických dovedností

3.5.8 Jak se mohou studenti navzájem při kombinované výuce podporovat?

- Budování digitálních vzdělávacích komunit
- Online fóra, jako je WhatsApp, blogy, Google dokumenty, Trello, Discord, Edmodo
- Prostřednictvím nástrojů pro videokonference
- Prostřednictvím výměny předchozích zkušeností
- Zasíláním odkazů a dalších užitečných výukových materiálů (zejména pokud někdo zmešká jednu lekci)
- Prostřednictvím výměny informací s ostatními jsou všichni účastníci mnohem více zapojeni do procesu učení
- Facilitované skupiny, diskusní online místnosti atd.
- Sdílení zajímavých otázek, osvědčených postupů, učebních materiálů / úspěchů / výsledků své práce
- Gamifikace procesu, zpětná vazba a skupinové diskuse, ukázky práce, sdílení praxe a znalostí atd.

3.5.9 Ohodnoťte, prosím, kompetence podle jejich důležitosti pro kombinovanou výuku.

3.5.10 Jaké jsou tři nejdůležitější kompetence, které studenti potřebují pro kombinovanou výuku?

Všichni partneři se shodli na tom, že tři níže uvedené kompetence jsou nejdůležitější:

1. Sebedisciplína a seberegulace
2. Time management
3. Digitální dovednosti

Na druhou stranu jsou pro studenty důležité i níže uvedené kompetence:

1. Ochota se vzdělávat – růstové myšlení (včetně odvahy naučit se nové dovednosti / rozvíjet a prohlubovat stávající znalosti / samostatné učení)
2. Soustředění
3. Schopnost číst a porozumět pokynům
4. Motivace
5. Pečlivost
6. Komunikace (včetně schopnosti přátelit se s vrstevníky / pracovat ve skupině / schopnost klást otázky během výuky)
7. Ochota a schopnost pracovat samostatně
8. Znalost a povědomí o vlastním stylu učení
9. Dovednosti kritického myšlení
10. Znalost jazyků
11. Schopnost naslouchat
12. Ctižádostivost
13. Vytrvalost
14. Sebeorganizace
15. Improvizace
16. Emoční inteligence
17. Kreativita
18. Překonávání své komfortní zóny
19. Zvládnání stresu
20. Etika/Etiketa

3.6 Dopad problému

Za účelem posouzení dopadu zkoumaného problému jsme se zabývali faktory, které brání nízkokvalifikovaným studentům v přístupu ke vzdělávání. Bylo zjištěno, že lidé, kteří měli v dospívání

pozitivní zkušenost s povinným vzděláváním, mají k učení pozitivnější postoj. Jedinci, kteří nemají mnoho zkušeností s formálním vzděláváním, si častěji myslí, že důležitější je neorganizované učení a učení na pracovišti. Skupina s vyšším vzděláním přikládá formálním kontextům učení větší hodnotu než skupina bez vyšší kvalifikace. Osoby s nízkou kvalifikací bez kvalifikovaného vzdělání uvádějí, že se častěji učí pomocí médií nebo v soukromém prostředí.

Nejčastěji uváděnými překážkami účasti na dalším vzdělávání byl nedostatek času a skutečnost, že metody dalšího vzdělávání se neukázaly jako užitečné. Nedostatek času jako důvod častěji uváděli mladí lidé, zatímco nedostatek přínosů častěji zmiňovaly osoby s nízkou úrovní vzdělání. Lidé bez kvalifikace mají k tomuto termínu negativnější postoj a nepovažují potřebu vzdělanosti za tak důležitou jako lidé, kteří již mají zkušenosti s formálním vzděláváním. Proto je důležité, aby byl obsah vzdělávání nabízený v neformálních kontextech upraven tak, aby byl užitečný i pro osoby s nízkou kvalifikací.

4 ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ / OPATŘENÍ

4.1 Výčet zvažovaných řešení

Ve všech fokusních skupinách a rozhovorech vedených pro účely výzkumu bylo prodiskutováno několik řešení problémů uvedených v předchozí části.

4.1.1 Technické problémy

Finští učitelé poznamenali, že vstupní test je dobrým způsobem, jak zjistit požadavky a technické potřeby studentů. Učitel a škola by tak mohli nabídnout potřebnou podporu po celou dobu vybraného kurzu.

Dalším návrhem bylo uspořádání jednoduchého přípravného online kurzu digitálních dovedností, který by studenty vybavil dovednostmi potřebnými pro úspěšné absolvování kurzu. Tento kurz by zahrnoval návod, jak krok za krokem používat portál, přistupovat k učebním materiálům a nahrávat všechny dokončené práce.

4.1.2 Vztah mezi školitelem a účastníkem

Je důležité, aby se studenti cítili v prostředí kombinované výuky vítání a v bezpečí. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je využít zahřívací cvičení v prvních minutách výuky. Ta mohou sloužit také jako aktivity k prolomení ledů, a tím usnadnit účast ve třídě nesmělým studentům.

Stanovení základních pravidel také pomáhá studentům lépe si uvědomit, jak je důležité být disciplinovaný a sebemotivovaný. Tato pravidla také zdůrazňují důležitost online etikety, jako je včasný příchod na hodinu, ztlumení mikrofonu, pokud se nezapojují do výuky, a zapnutí kamery.

Školitelé by také měli mít na paměti podpůrné služby studentům. Pro každou hodinu by mělo být vyhrazeno místo, čas a kontaktní osoba. Během této doby mohou studenti řešit případné potíže, se kterými se mohou setkat, což jim cestu za vzděláním o něco usnadní. Finští partneři zaznamenali několik osvědčených postupů, mezi které patří otevřené podpůrné semináře a individuální poradenství.

4.1.3 Motivace

Školitelé by měli připravit seznam výstupů, které mají být dosaženy do konce kurzu. To pomůže účastníkům pochopit, co se od nich očekává, a tím jim pomůže udržet si motivaci a soustředění. Školitelé z České republiky také doporučili využívat interaktivní aktivity, které studenty zaujmou. Tyto aktivity mohou zahrnovat zahřívací cvičení, obrázky, diskuse, kvízy, online hry, případové studie a hraní rolí v typických pracovních situacích.

4.1.4 Požadavky

Studenti s nízkou kvalifikací potřebují větší podporu ze strany vzdělávacích institucí. Španělští partneři také poznamenali, že vzhledem k tomu, že kombinované kurzy mohou být pro studenty s nízkou kvalifikací velmi náročné, bylo by pro ně přínosnější, kdyby byly kratší (např. 45-60 minut).

Na druhou stranu by všichni školitelé potřebovali přístup ke vzdělávacím nástrojům potřebným pro kombinovanou výuku. Školitelé by také museli absolvovat potřebné školení k používání online nástrojů.

4.1.5 Zázemí studentů

Finští školitelé zdůraznili význam používání různých forem komunikace při zadávání instrukcí. Pro studenty s nízkou kvalifikací by mohly být přínosnější video instrukce než písemné instrukce k úkolům. Na druhou stranu, pokud se používají písemné pokyny, jazyk a gramatika "by měly být srozumitelné a jasné".

Zásadní je také mít na paměti zázemí studenta. Navzdory stigmatizaci chudoby je nesmírně důležité, aby student mohl s učitelem otevřeně hovořit. Tím by se zajistilo, že studenti dostanou potřebnou podporu, kterou potřebují, například že jim budou poskytnuty počítače nebo tablety, aby mohli úspěšně absolvovat kurz kombinovaného vzdělávání.

4.1.6 Příprava na práci

Ideální je, když studenti před zahájením vlastního kurzu absolvují krátký kurz o kombinované formě výuky. Tím by se zajistilo, že obsah kurzu bude probrán během vyhrazeného času.

Někteří školitelé také navrhli, že "by bylo užitečné mít připravené materiály", které lze použít během kombinovaného studia.

4.2 Porovnání alternativ

Účastníci se shodli na tom, že pokud jde o technické problémy, není čas se jimi zabývat ve výuce, protože by to narušilo hlavní obsah kurzu. Proto by se tyto problémy měly řešit mimo třídu, pokud je to možné. Je třeba podrobně vysvětlit prostředí kurzu, materiály a nástroje, které budou použity, a užitečnost tohoto prostředí. Studenti si musí osvojit související digitální dovednosti, aby mohli využívat výukovou platformu. Někteří studenti se do kurzu přihlašují s předsudkem, že nebudou schopni kurz kombinovaného učení dokončit, protože neví, jak platformu používat. Studenti by proto měli vědět, jak zapnout počítač, zapnout kameru a v případě potřeby ztlumit mikrofon.

Učitelé musí hledat nové způsoby, jak objasnit obsah předmětu. Školitel by měl přijmout různé způsoby výuky, které osloví studenty s nízkou kvalifikací. Studenti by také měli být upozorněni na to, že místo toho, aby trávili řadu hodin ve škole, by měli stejný čas trávit doma v návaznosti na hodiny kombinované výuky. Školitel by měl mít na paměti také různé problémy s učením, které mohou studující mít, například dyslexii. Školitel by měl sestavit různé metody hodnocení podle potřeb studenta.

Někteří studenti se necítí být zodpovědní za své vlastní učení a školitelé poznamenali, že je nezbytné zapojit studenty bez ohledu na jejich situaci, zázemí a znevýhodnění při učení. Shodli se také na tom, že je důležité nabízet studenty průběžně povzbuzovat, vcítit se do studentů a zároveň se vyhnout složitému nebo nejednoznačnému jazyku. Dalším zásadním aspektem je ukázat studujícím výhody jejich účasti v kurzu a udržet jejich vysokou motivaci. Přínosné by také mohlo být zařazení interaktivního obsahu a her, kde by studující mohli sledovat své úspěchy a pokroky v učení.

4.3 Příklady dobré praxe při výuce dospělých s nízkou kvalifikací

Během rozhovorů vedených v rámci tohoto projektu uváděli učitelé, školitelé a další pedagogičtí pracovníci následující příklady dobré praxe týkající se výuky dospělých studentů s nízkou kvalifikací:

Pro studenty s nízkou kvalifikací může být přínosné, pokud jsou programy založeny na výsledcích, tj. je jim dána určitá volnost při dosahování výsledků prostřednictvím formálních a neformálních metod. Hodnocení na pracovišti prostřednictvím stáže ve firmě je obvykle oblíbené u dospělých studentů s nízkou kvalifikací. Mohou si vyzkoušet v praxi to, co se již naučili, a zjistit, k čemu určité kurzy dělají. Mají také tendenci dávat přednost ústnímu hodnocení před písemným. Pokud to není možné, lze využít praktické hraní rolí a příkladů. Jako dobrá praxe byla zmíněna také výuková videa nebo hry. Učební obsah lze udělat poutavý a studenti mají v případě potřeby možnost sledovat je opakovaně.

Jako doplněk ke kombinované výuce jsou vhodnou metodou prezenční akce, které poskytují úvod do kombinované výuky. Kromě toho by měli mít účastníci vzdělávání k dispozici průvodce (vstupní pokyny), aby věděli, co mohou očekávat.

Mezi obecné osvědčené postupy, které účastníci zmínili, patří: Zvyšování sebeúcty, ukazování studentům, jak aplikovat znalosti v jejich životě, ukazování, jak sledovat výuku pomocí LMS / dané platformy, a vedení studentů, aby se nebyli bezradní nebo neztratili motivaci.

Nakonec jeden z respondentů uvedl, že je důležité mluvit jazykem studentů, poskytovat jim zpětnou vazbu a zohlednit specifickou skupinovou dynamiku dané třídy/skupiny v kontextu individuální pomoci každému studentovi. Je důležité zapojit tyto studující do online výuky a dát jim pocit, že si jejich účasti vážíme a že jsou součástí něčeho produktivního. Osobní mentorská sezení se ukázala jako velmi účinná, protože vedou k navázání osobního vztahu mezi mentorem a studentem. To vede k většímu nasazení a ochotě studenta nezklamat přiděleného mentora.

Práce na projektu podporuje vzájemné učení, protože studenti musí na splnění úkolu spolupracovat. V diskusi o kombinovaném učení je vhodné využít koncept Balintovských skupin, díky němuž si uvědomíte výhody a rizika kombinovaného učení. Formát Balintovské skupiny spočívá v prezentaci případu v délce asi 3 až 5 minut a v diskusi trvající 1 hodinu nebo déle. Veškerá skupinová diskuse je důvěrná; je vytvořeno bezpečné prostředí pro vyjádření negativních nebo obtížných pocitů. Úkolem vedoucího Balintovské skupiny je vytvořit atmosféru bezpečí, přijetí a důvěry; stanovit a udržovat normy skupiny tím, že každý člen vystoupí; a podporovat posun směrem k úkolu skupiny, kterým je vypořádat se s případem prezentujícího. Vedoucí skupiny musí rozumět skupinovému procesu a využít své osobnosti a stylu k tomu, aby skupinu posunul vpřed.

Aktivita ve třídě je vhodná k vytvoření skupiny dospělých s nízkou kvalifikací, kteří si mohou navzájem pomáhat a podporovat se. Před zahájením programu kombinovaného učení by se také měli osobně setkat a seznámit s lektorem. Pravidla a program by jim měly být vysvětleny jasně a srozumitelně.

Osobní mentoring a následná péče, praktické lekce o průmyslových koncepcích a školení prostřednictvím opakovaných praktických lekcí, dokud student neprokáže požadované schopnosti. Velmi přínosné jsou také break-out rooms (skupinové diskusní místnosti). Učitel může předložit případový scénář se souborem otázek, které studenti musí prodiskutovat s kolegy.

Vhodné je také zavedení nástroje pro sebehodnocení toho, co se již studenti naučili. Studenti tak mohou vidět, co již zvládli, a viditelný úspěch v učení má na studenty motivační účinek.

Díky diskusím se školiteli a společnému hodnocení úspěšnosti učení mohou mít studenti také možnost větší sebereflexe pro pozdější části kurzu. Stejně tak je třeba pravidelně kontrolovat úkoly, které jsou pro studující zadávány a které sami plní.

Účastníci uvedli, že záleží na oblasti studia. Je tedy nezbytné přizpůsobit aktivity tak, aby společně něco vytvářeli, a zaměřit se jak na obsah daného kurzu, tak na zázemí skupiny studentů.

Příklad učitele španělské filozofie ukazuje na nutnost sdělit studentům, že nejde o věc z minulosti, že je to něco aktuálního, co se vztahuje k tomu, co děláme a jak myslíme dnes. Je dobré studentům předávat znalosti a zkušenosti s ohledem na aktuální dobu a pomoci jim nalézt jejich uplatnění v současné společnosti a situaci bez ohledu na obsah kurzu.

Přínosné jsou také fiktivní případové studie. Školitel by si měl připravit typickou situaci pro cílovou skupinu a procvičit s nimi reakce – poskytnout jim zpětnou vazbu a tipy na zlepšení. Případové studie by měly být kombinovány v prezenční formě ve dvojicích či skupinách nebo případové studie v online formě (jako e-learning) s vícenásobným výběrem vhodných řešení a následným vysvětlením nejlepší varianty.

4.4 Omezení

Zúčastnění učitelé a školitelé se domnívali, že studenti s nízkou kvalitací mohou postrádat dovednost stanovovat si cíle a také motivaci. Nedostatek motivace může přímo souviset s jejich přesvědčením, že proces učení není příjemný. Někteří studující mají také pocit, že nejsou schopni absolvovat kurz online, protože by mohl postrádat strukturu, na kterou jsou zvyklí. Na druhou stranu některým studujícím chybí potřebná motivace, protože jsou ke studiu kurzu přihlášení svými zaměstnavateli.

Účastníci také zdůraznili, že je třeba, aby studenti měli základní digitální dovednosti. Dalším zmiňovaným problémem byla jazyková bariéra a nedostatek kognitivních kompetencí. Mnoho účastníků fokusních skupin se shodlo na tom, že zatímco je snadné najít učitele pro prezenční kurzy, je obtížné najít učitele, kteří dokáží efektivně vést studenty prostřednictvím online výuky. Španělští účastníci poznamenali, že vzhledem k virtuálním bariérám je ještě důležitější "být empatický a vytvořit silné pouto" mezi studenty a učiteli. Finští a maltští partneři s tímto nedostatkem vzájemného pouta souhlasí, protože by se tím kombinovaná výuka stala kontraproduktivní. Někteří učitelé zadávají příliš náročné úkoly a vytvářejí více práce a stresu pro všechny zúčastněné.

Školitelé musí být emocionálně a psychicky připraveni na výuku studentů s nízkou kvalifikací prostřednictvím kombinované výuky. Vzhledem k tomu, že se jedná o nové vzdělávací prostředí, musí učitelé i vzdělávací instituce investovat více času a zdrojů, aby usnadnili přechod z výuky ve třídě na kombinovanou výuku. Někteří účastníci také poznamenali, že zatímco školitelé tráví přípravou přizpůsobené práce více času (~ 10-20 % více než v běžném prostředí třídy), nejsou placeni navíc. Poznamenali také, že úspěšnost kurzu je současně úměrná tomu, jak složité je jeho sledování, a kurzy vedené školitelem mají tendenci být úspěšnější.

Finští účastníci se zaměřili na pedagogický prvek kombinované výuky. Zatímco někteří učitelé jsou otevřenější změnám, jiní jsou naopak konzervativní, a proto nebudou moci nabídnout efektivní kurz kombinované výuky. Čeští účastníci naopak navrhovali modulární program, ve kterém jsou stanoveny termíny. To by pomohlo jak učitelům, tak studentům se strukturou kurzu.

Bylo diskutováno, že jedním z hlavních rozdílů mezi studenty s nízkou kvalifikací a studenty s vysokou kvalifikací je to, že u studentů s nízkou kvalifikací je spousta času věnována vysvětlování technických otázek, které nesouvisí s hlavním obsahem kurzu. Učitelé musí také klást důraz na podrobné vysvětlování a stanovovat jasné cíle. Tato situace vede u žáků k frustraci a nezájmu o kurzy. Bylo také konstatováno, že úspěšnost kombinované výuky závisí na věku účastníků. Obecně platí, že mladí dospělí nemají při používání digitálních zařízení větší problémy, zatímco starší účastníci vzdělávání se mohou setkat s většími problémy. Při výuce vysoce kvalifikovaných studentů prostřednictvím kombinované výuky se učitelé mohou zabývat daným tématem téměř okamžitě.

Podle španělských školitelů "studenti s nízkou kvalifikací mají tendenci prahnout po nových dovednostech a znalostech, přestože se musí učit novým způsobem v digitálním vzdělávacím prostředí". Rakouští účastníci fokusní skupiny poznamenali, že většina [studentů s nízkou kvalifikací] navštěvuje kurz, "protože musí", a proto "nejsou motivováni a neučí se doma".

Školitelé z České republiky uvedli, že k motivaci studentů s nízkou kvalifikací je třeba, aby si uvědomili, proč dané téma potřebují znát, jaký to pro ně bude mít přínos a jaký je konečný cíl. Bylo také zdůrazněno, že pokud studenti nevidí svůj pokrok v učení, snadno ztratí soustředění a motivaci. Proto musí být pro každého studenta vytvořen individuální vzdělávací plán. Důležitou roli v motivaci hraje také finanční motivace, takže je pro studenty důležité vědět, zda může zvýšení kvalifikace přinést zvýšení platu.

Finští školitelé hovořili o tom, že studentům s nízkou kvalifikací je často méně než 30 let. Aby byli studenti schopni úspěšně dokončit kurz kombinovaného vzdělávání, musí překonat určité překážky,

jako je sebevědomí, nedostatek digitálních dovedností nebo nedostatek digitálních zařízení z důvodu chudoby. Mezi problémy, kterým čelí, mohou patřit také potíže s porozuměním písemným pokynům, nedostatek sociálních dovedností a ostych účastnit se online sezení.

Zatímco studenti s vysokou kvalifikací se mohou snadno přizpůsobit digitálnímu vzdělávacímu prostředí, španělští učitelé poznamenali, že tito studenti mají tendenci zaujímat postoj "už to znám", a proto se někdy nechtějí učit tak ochotně jako studenti s nízkou kvalifikací. Toto pozorování je v rozporu s argumenty, které uvádějí maltští, rakouští a čeští školitelé. Podle těchto partnerů vysoce kvalifikovaní účastníci kurzů často absolvují kurzy dobrovolně, a proto si mohou stanovit vlastní cíle. Tito účastníci vzdělávání se také dívají na další vzdělávání jako na "investici do vlastního rozvoje".

Vzdělávací společnosti, které se věnují zahraničním studentům či migrantům, jako jsou bit schulungscener a Future Focus, dále uvedly, že mnoho migrantů bylo ve své rodné zemi považováno za vysoce kvalifikované, ale kvůli jazykové bariéře jsou v adoptivní zemi považováni za málo kvalifikované.

Zatímco některé rozdíly lze snadno porovnat a vyvodit z nich jasné závěry, finští školitelé zmínili, že "není možné definovat absolutní rozdíly, protože studenti jsou individuální ve svých problémech a silných stránkách". Na druhou stranu, jak poznamenali rakouští školitelé, "všichni studenti, bez ohledu na jejich kvalifikaci, musí být pečlivě a s ohledem na své individuální dovednosti připraveni na nastavení kombinované výuky, aby každý student mohl z tohoto nastavení těžit".

5 DOPORUČENÍ

5.1 Popis strategických doporučení

Strategie kombinovaného učení musí stanovit jasný způsob plánování a realizace procesů a postupů. Tvůrci strategií a politik tedy musí zajistit především podporu v následujících oblastech:

- a) Interní a externí procesy zajišťování kvality
- b) Metodika hodnocení, která je validní, spravedlivá a spolehlivá
- c) Stavět na znalostech a zlepšovat je
- d) Poskytovat příležitosti ke vzdělávání pro všechny
- e) Zvýšit dostupnost vzdělávání

Aby byli nízkokvalifikovaní studenti motivováni k celoživotnímu studiu, je důležité koncipovat výukové jednotky zejména praktickým způsobem, protože tím lze zvýšit vnitřní motivaci. V rámci kombinované výuky se základní potřebné znalosti vyučují v online formátu a praxe pak probíhá v prezenční formě. Pro úspěšné pokračování v kurzu je však důležité, aby školitelé studium stále monitorovali a byli k dispozici pro dotazy nebo poradenství jak v prezenčním, tak v online formátu.

Partneři navrhli níže uvedené osvědčené postupy v souvislosti s kombinovaným učením:

- a) Realizovat kratší setkání
- b) Používat větší množství inspirativních a / nebo zábavných videí
- c) Vytvářet interaktivní atmosféru
- d) Poslouchat vhodnou motivační hudbu při samostudiu
- e) Omezit prezentace v Powerpointu
- f) Využívat v prezentacích barvy a poutavé vizuální prvky
- g) Pomoci studentům uvědomit si, že existují i jiné způsoby, jak se učit (mimo klasickou výuku ve třídě)
- h) Realizovat vstupní testy za účelem získání individuální míry dovedností
- i) Organizovat podpůrné semináře
- j) Využít přípravné online kurzy
- k) Povzbuzovat studenty k účasti prostřednictvím aktivit a skupinové práce
- l) Nabízet možnost zapůjčení digitálních zařízení od vzdělávací instituce

- m) Organizovat online kurzy a vytvářet povědomí o výhodách online vzdělávání. Využívat školení školitelů ve vzdělávání v kombinované formě, včetně vytváření dobré atmosféry v online prostředí, zadávat jasné pokyny, udržovat užitečné e-learningové platformy.

Někteří z partnerů se podíleli i na dalších projektech týkajících se vzdělávání studentů s nízkou kvalifikací. Rakouští partneři nabízejí projekt s názvem "Začněte". Zaměřuje se na "základní vzdělávání pro osoby s nízkou kvalifikací ve formě kombinované výuky". Studenti se nejprve seznámí s nastavením kurzu a s digitálními programy, které budou využívány. Jakmile se s tímto novým vzdělávacím prostředím sžijí, přejdou k obsahu kurzu. Školitelé se shodli na tom, že tento postup funguje dobře, protože studentům dodává potřebnou podporu a jistotu, že jsou schopni absolvovat kurz kombinovaného učení.

Partneři z České republiky se účastnili projektu "CourseEra". Prostřednictvím tohoto projektu se seznámili s online kurzy, známými také jako MOOC. Tato platforma umožnila studentům s nízkou kvalifikací zapojit se do diskusních fór a sdílet své zkušenosti se svými vrstevníky. Stejní partneři se také zúčastnili projektu "Druhá šance", v němž se studenti prostřednictvím krátkých videí seznámili s různými pracovními prostředními a s nimi spojenými typickými pracovními situacemi.

5.2 Zdůvodnění doporučení

Studenti mohou mít nízkou úroveň kvalifikace, ale mohou také získat dovednosti díky dlouholeté praxi, které jsou srovnatelné s dovednostmi realizované formální kvalifikací. Uznání těchto dovedností prostřednictvím validace a certifikace může být pro tyto osoby přínosné, protože uznává jejich úsilí o (neformální) učení, což může zvýšit motivaci a stát se odrazovým můstkem k dalšímu (formálnímu) učení. Kombinované učení může těmto osobám poskytnout snazší přístup ke vzdělávání, takže usnadní dosahování profesních a vzdělávacích cílů. Tím se zvýší sebevědomí osob s nízkou úrovní vzdělání, což povede k vyšší účasti a zvýšení motivace k dalšímu studiu.

5.3 Plán realizace

Pro úspěšnou účast v kombinované výuce by bylo ideální, kdyby měl student alespoň malé základy digitálních dovedností. Další kompetencí, která by měla být u studujících v ideálním případě zastoupena, je schopnost sebeřízení. Její absence běžně studující odrazuje. K dalším důležitým dovednostem patří motivace a touha učit se, hospodaření s časem a porozumění psaným učebním textům.

Lze říci, že v ideálním případě by se uvedené kompetence měly prolínat. Kromě toho se účastníci také musí naučit organizovat sebe sama a sami se efektivně učit. Musí prokázat flexibilitu: zvládat nejistoty; zvládat/vyhýbat se stresu; růstově myslet. Z výsledků dotazníku vyplývá, že nejdůležitějšími kompetencemi jsou seberegulace a sebekázeň, time management, informační a digitální dovednosti a růstové myšlení. Zatímco u růstového myšlení 66 % žáků zvolilo možnost "nejdůležitější" nebo "důležité", lze konstatovat, že 26 % účastníků zřejmě nerozumí významu této kompetence.

Během fokusních skupin se diskutovalo o tom, že k tomu, aby studenti mohli efektivně absolvovat kombinovaný vzdělávací kurz, musí být nejprve seznámeni s různými dostupnými metodami učení. To pomůže studujícím identifikovat metody, které pro ně mohou být přínosnější, a tím je motivovat k převzetí odpovědnosti za vlastní vzdělávání a stanovení cílů.

Finštití účastníci poznamenali, že kombinovaná výuka je lépe přijímána, protože vytváří "rovnost mezi městy a odlehlými oblastmi", protože cestování je poměrně nákladné a některé "životní situace jsou příliš náročné" na každodenní docházku do školy.

Jedním z úkolů pedagogů je zajistit, aby studenti pochopili výhody kombinované výuky, protože tato metoda bude v budoucnu nabývat na významu. Někteří z pedagogů uvedli, že mezi hlavní výhody kombinovaného studia patří stanovení vlastních cílů, možnost věnovat svůj čas, možnost "flexibilně pracovat a studovat" a "kombinovat teoretické studium s učením na pracovišti". Další výhodou jsou získané digitální znalosti při zachování sociálních dovedností spojených s učením ve třídě.

Na druhou stranu školitelé hovořili o tom, že je důležité, aby "vzdělávací instituce poskytovaly svým pedagogickým pracovníkům a studentům veškerou potřebnou podporu, stejně jako materiály a podpůrné nástroje". Rakouští partneři také navrhli, že pokud budou účastníci vzdělávání rozděleni do homogenních skupin podle svých schopností, budou se školitelé moci více věnovat i individuálnímu přístupu.

Je důležité, aby vzdělávací instituce sdílely se svými pedagogy osvědčené postupy v souvislosti s kombinovaným učením. To povzbudí jejich školitele, aby zkoumali různé formy učení a zároveň dále rozvíjeli soft skills (měkké dovednosti), jako je sebedisciplina, motivace a digitální dovednosti u účastníků.

Projekt digidazU – Digitální kompetence pro svět práce v němčině jako druhém jazyce Intergrationshausu vyvíjí online materiály pro samostudium. Cílovou skupinou jsou znevýhodněné osoby s nízkou kvalifikací a nízkými kompetencemi v němčině jako druhém jazyce, kterým má být usnadněn přístup do digitalizovaného světa práce.

Malta přijala strategická opatření, která zahrnují následující

- a] Zlepšení učebních osnov v oblasti digitálních technologií / IT, které představují dovednosti 21. století a přizpůsobují se novým technologiím;
- b] Pilotní projekt fyzického digitálního centra pro studenty s nejmodernějšími technologiemi;
- c] Zlepšení přístupu k internetu, technologiím a nabídka vzdělávacích řešení, jako jsou MOOC, OER, smíšené a online kurzy pro různé studenty.

V České republice se pod pojmem kombinované učení skrývá mnoho metod, které mohou efektivně ovlivnit proces učení a prezentovat učební obsah studentovi prostřednictvím vhodného softwaru. Patří mezi ně

- a] učení založené na dovednostech
- b] Učení založené na postojích a
- c] Učení založené na kompetencích.

Projekt Perspective Change 2018 rozvíjí metody pro použití v základním vzdělávání. BFI Horní Rakousko a Innsbrucké Tyrolsko se zabývají aplikací metod ze sbírky o základních tématech finančního vzdělávání. Vývoj vzdělávacích metod a výukových materiálů pro použití v hodinách základního vzdělávání podporuje rozsah činnosti školitelů a radost z učení. Digitální výukové materiály a digitálně podporované výukové sekvence umožňují studentům studovat vlastním tempem a podporují jejich dovednosti samostudia.

Kainuu Vocational College se domnívá, že v kurzech kombinované výuky je zásadní plánování, které dbá na dostupnost pro široké spektrum účastníků. Instrukce jsou poskytovány jak v písemné, tak ve video podobě. V písemných pokynech se používá jednoduchý jazyk. Existuje zde spolupráce s firmami, které nabízejí profesní nebo přípravné kurzy pro nezaměstnané a uchazeče o zaměstnání.

S ohledem na výše uvedené lze zdůraznit, že po analýze výsledků uvedených v této kapitole byl vytvořen výukový materiál s ohledem na zjištěné specifické požadavky cílové skupiny. Prostřednictvím tohoto projektu byl materiál zpřístupněn vzdělávacím institucím s cílem řešit kompetence a také s konečným cílem poskytnout řešení navržené v souladu se zkoumanými potřebami.

5.4 Ustanovení pro monitorování / hodnocení

Spolupráce mezi pedagogickými pracovníky a zaměstnavateli osob s nízkou kvalifikací je nezbytná. Kromě toho mohou pedagogové průběžně upravovat a připravovat vzdělávací obsah pro konkrétní témata tak, aby vždy odpovídal potřebám účastníků a uplatnění v praxi. Zaměstnavatelé mohou usnadnit přístup ke vzdělávání průběžným poskytováním finanční podpory nebo časových zdrojů.

6 ZÁVĚR

Nabídka kurzů kombinovaného vzdělávání dospělým s nízkou kvalifikací s sebou nese určité problémy pro obě strany, jak pro studenty, tak pro učitele/školitele. Během všech výzkumných aktivit, které byly v rámci tohoto projektu provedeny, se však ukázalo, že zejména tato cílová skupina dospělých s nízkou kvalifikací má na jedné straně velký potenciál učit se novým věcem a na druhé straně potřebuje podporu, aby získala přístup k programům vzdělávání dospělých.

Nicméně předsudek, že studenti s nízkou kvalifikací nejsou schopni se úspěšně účastnit kombinovaného vzdělávání, je stále rozšířený, a proto je počet kurzů nabízených těmto lidem velmi omezený. To přispívá k takzvanému "Matthewovu efektu" - ti, kteří své vzdělávání úspěšně zahájili, si vedou i nadále dobře a ti, kteří mají pouze nízkou úroveň kvalifikace, si vedou hůře kvůli omezenému přístupu.

Proto je důležité, aby se těmto dospělým nabízelo co nejvíce programů dalšího vzdělávání, a tím se odstranila tato prohlubující se propast mezi lidmi s nižší a vyšší kvalifikací. Rozšíření nabídky vzdělávání pro různé cílové skupiny a podpora osob s nízkou kvalifikací je přínosem nejen pro tyto dospělé, ale i pro celou ekonomiku a společnost. Tito lidé získají možnost stát se sebevědomějšími a zároveň konkurenceschopnějšími na trhu práce.

Je třeba zmínit, že některá vzdělávací prostředí jsou pro studenty s nízkou kvalifikací obtížně uchopitelná, a kombinovaná výuka může být jednou z nich. S dostatečnou podporou ze strany vzdělávacích institucí i vzdělavatelů dospělých je však možné, aby se tito lidé úspěšně zapojili do programů kombinovaného vzdělávání, dále se vzdělávali a zvýšili svůj zájem a motivaci k celoživotnímu učení.

7 ZDROJE

Etäopetuksen hyvät käytänteet 2020. <https://ammattipolku.fi/wp-content/uploads/2020/04/Et%C3%A4opetuksen-hyv%C3%A4t-k%C3%A4yt%C3%A4nteet-kyselyn-koonti.pdf>

Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning, OECD, 2019

Gilmour, J. (2020) What are the Challenges of Implementing Blended Learning in Adult Education? [Blog] ProLiteracy <<https://www.proliteracy.org/Blogs/Article/505/What-are-the-Challenges-of-Implementing-Blended-Learning-in-Adult-Education>>

Hakkarainen, Kai 2001: Aikuisen oppiminen verkossa. In the book: Sallila & Kalli (ed.), Verkot ja Teknologia Aikuisopiskelun Tukena. Aikuiskasvatuksen 42. vuosikirja. Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.

International Standard Classification of Education ISCED 2011, page 40.ELET. The way Forward 2020-2030. EARLY SCHOOL LEAVING UNIT Directorate for Research, Lifelong Learning and Employability Ministry for Education (Malta)

Joint Research Center, Arianna Sala Yves Punie Vladimir Garkov Marcelino Cabrera, LifeComp, 2020, https://joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_en

Kompetenzen von gering Qualifizierten: Befunde und Konzepte. Hg. Projektträger im DLR. W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co KG. Bielefeld 2014.

Kompetenzen von gering Qualifizierten: Befunde und Konzepte. Hg. Projektträger im DLR. W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co KG. Bielefeld 2014.

Laitinen, Mikko 2021: Verkko-opetuksen haasteet ammatillisen koulutuksen opetushenkilökunnan kokemina. Jyväskylän yliopisto, Tietotekniikan pro gradu -tutkielma.

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/203892/umfrage/erfolg-versprechende-zielgruppen-fuer-die-e-learning-wirtschaft/#professional>

Lifelong Learning. National Strategy for Lifelong Learning 2020-2030. Directorate for Research, Lifelong Learning and Employability Ministry for Education

Malta National Lifelong Learning Strategy 2020. Ministry for Education and Employment, Malta 2020

Nurminen, Tiina 2008: Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden käsityksiä avoimen yliopiston gerontologian opiskelusta. Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden pro gradu –tutkielma.

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/18863/1/URN_NBN_fi_jyu-200808205667.pdf

OECD (2019), Getting Skills Right: Engaging Low-Skilled Adults In Learning. (www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf).

Official Statistics of Finland (OSF): Participation in adult education [e-publication].

ISSN=2489-6926. Helsinki: Statistics Finland [referred: 24.2.2022]

http://www.stat.fi/til/aku/index_en.html

Qualifizierte- Kompetenzen von gering Qualifizierten: Befunde und Konzepte. Hg. Projektträger im DLR. W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co KG. Bielefeld 2014. Fachkraeftebedarf_WIAB.pdf

S.21 https://www.ams-forschungsnetzwerk.at/downloadpub/AMS_Studie_2021_gering%20

Schiersmann, C., & Strauß, H. C. (2006). Profile lebenslangen Lernens: Weiterbildungserfahrungen und Lernbereitschaft der Erwerbsbevölkerung. (DIE spezial). Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.

<https://doi.org/10.3278/85/0004w>

Schiersmann, C., & Strauß, H. C. (2006). Profile lebenslangen Lernens: Weiterbildungserfahrungen und Lernbereitschaft der Erwerbsbevölkerung. (DIE spezial). Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.

<https://doi.org/10.3278/85/0004w>

Tikka, Laura 2020: VERKKO-OPISKELUN VAHVUUDET JA VAIKEUDET AIKUISOPISKELUSSA Mitä aiheesta on kirjoitettu suomalaisissa sanomalehdissä? Tampereen yliopisto, kandidaatintutkielma.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/120141/TikkaLaura.pdf?sequence=2>

Vychová, Helena: Vzdělávání dospělých ve vybraných zemích EU, VÚPSV, v.v.i. Praha 2008,
https://katalog.vupsv.cz/Fulltext/vz_281.pdf

7.1 Online zdroje

https://www.f-bb.de/fileadmin/Projekte/Mewa/MeWA_Medienpaed._Konzept.pdf

<https://www.bitschulungscener.at/lernwelt/elp/>

<https://www.integrationshaus.at/de/projekte-programme/bildung/ak-dig-digitale-kompetenzen-von-migrant-innen-fuer-den-arbeitsmarkt>

https://www.bfi.tirol/fileadmin/PDF/Projekte/BFI_Tirol_BFI_OOE_Methodensammlung_Digitales_Lernen_in_BABI.pdf

http://wp.gesob.at/wp-content/uploads/2018_Flyer_allgemein_Perspektivenwechsel2018.pdf

<https://www.blink.it/blog/herausforderungen-blended-learning-erwachsenenbildung>

<https://www.oecd.org/els/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf>

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22753/hybridni-vzdelavani-v-dobe-postpandemicke.html>

<https://net-university.cz/blog/modely-tzv-blended-learningu-uvod-do-problematiky/>

https://www.arbeiterkammer.at/infopool/akportal/FORBA_Endbericht.pdf

<https://www.ecademy-learning.com/ausbildung-digital/blended-learning/>

<https://www.scoyo.de/magazin/familie/erziehung-entwicklung/selbststaendigkeit-von-kindern-foerdern/>

https://www.researchgate.net/profile/Anke-Grotlueschen/publication/320756362_Blended_Learning_for_Less_Qualified_Learners/links/601ae8c045851589397d6760/Blended-Learning-for-Less-Qualified-Learners.pdf

<https://www.elearning-journal.com/2020/03/13/erfolgreiches-blended-learning/>

https://www.f-bb.de/fileadmin/Projekte/Mewa/MeWA_Medienpaed._Konzept.pdf

https://www.researchgate.net/publication/320756462_Blended_Learning_fur_gering_qualifizierte_Lerner

https://www.ams-forschungsnetzwerk.at/downloadpub/2018_WIAB_Digitale%20Kompetenzen_ams-studie.pdf

<https://news.wko.at/news/wien/Lernen-wird-individuell.html>

<https://www.ams.at/unternehmen/personal--und-organisationsentwicklung/qualifizierungsfoerderung-fuer-beschaefigte>

https://www.danaida.at/http://www.danaida.at/danaida_leitfaden_smartphone.pdf

https://www.danaida.at/leitfaden_IKT_basis.pdf

<https://www.bitschulungcenter.at/lernwelt/elp/>

<https://www.integrationshaus.at/de/projekte-programme/bildung/ak-dig-digitale-kompetenzen-von-migrant-innen-fuer-den-arbeitsmarkt>

https://www.bfi.tirol/fileadmin/PDF/Projekte/BFI_Tirol_BFI_OOE_Methodensammlung_Digitales_Lernen_in_BABl.pdf

http://wp.gesob.at/wp-content/uploads/2018_Flyer_allgemein_Perspektivenwechsel2018.pdf

<https://wb-web.de/material/methoden/das-aktive-online-lernen-und-lehren-das-stufenmodell-von-gilly-salmon.html>

<https://www.vorwaerts.de/blog/zukunft-arbeit-weiterbildungen-attraktiver>

<https://www.blink.it/blog/herausforderungen-blended-learning-erwachsenenbildung>

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76970/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202107024157.pdf>

https://www.researchgate.net/profile/Anke-Grotlueschen/publication/320756362_Blended_Learning_for_Less_Qualified_Learners/links/601ae8c045851589397d6760/Blended-Learning-for-Less-Qualified-Learners.pdf

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/203892/umfrage/erfolg-versprechende-zielgruppen-fuer-die-e-learning-wirtschaft/#professional>

https://www.researchgate.net/publication/320756462_Blended_Learning_fur_gering_qualifizierte_Lerner

<https://news.wko.at/news/wien/Lernen-wird-individuell.html>

[https://www.panopto.com/blog/what-is-blended-learning/#:~:text=Blended%20learning%20\(also%20known%20as,to%20customize%20their%20learning%20experiences.](https://www.panopto.com/blog/what-is-blended-learning/#:~:text=Blended%20learning%20(also%20known%20as,to%20customize%20their%20learning%20experiences.)

<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/blended-learning#:~:text=%5Buncountable%5D,includin%20learning%20over%20the%20internet>

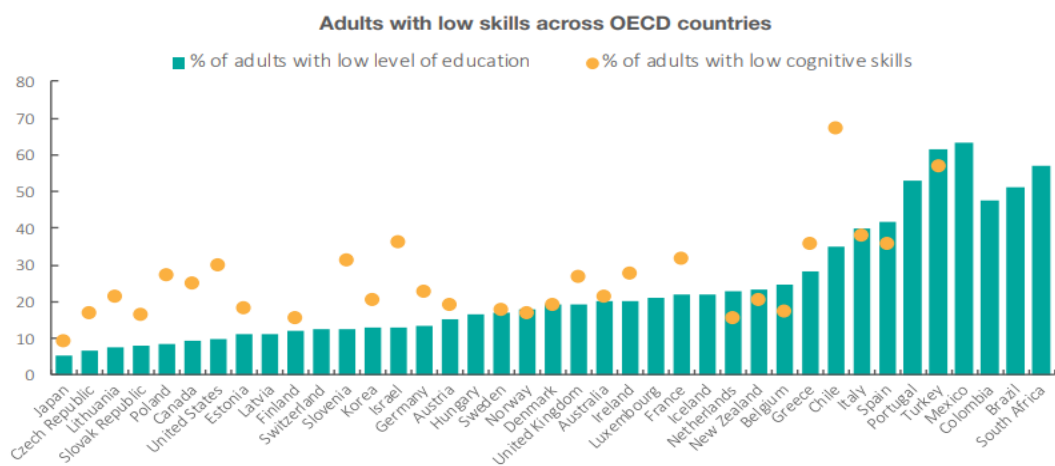
<https://www.edglossary.org/blended-learning/>

<https://www.panopto.com/blog/what-is-a-flipped-classroom/>

<https://www.proliteracy.org/Blogs/Article/505/What-are-the-Challenges-of-Implementing-Blended-Learning-in-Adult-Education>

8 PŘÍLOHY

8.1 Příloha A

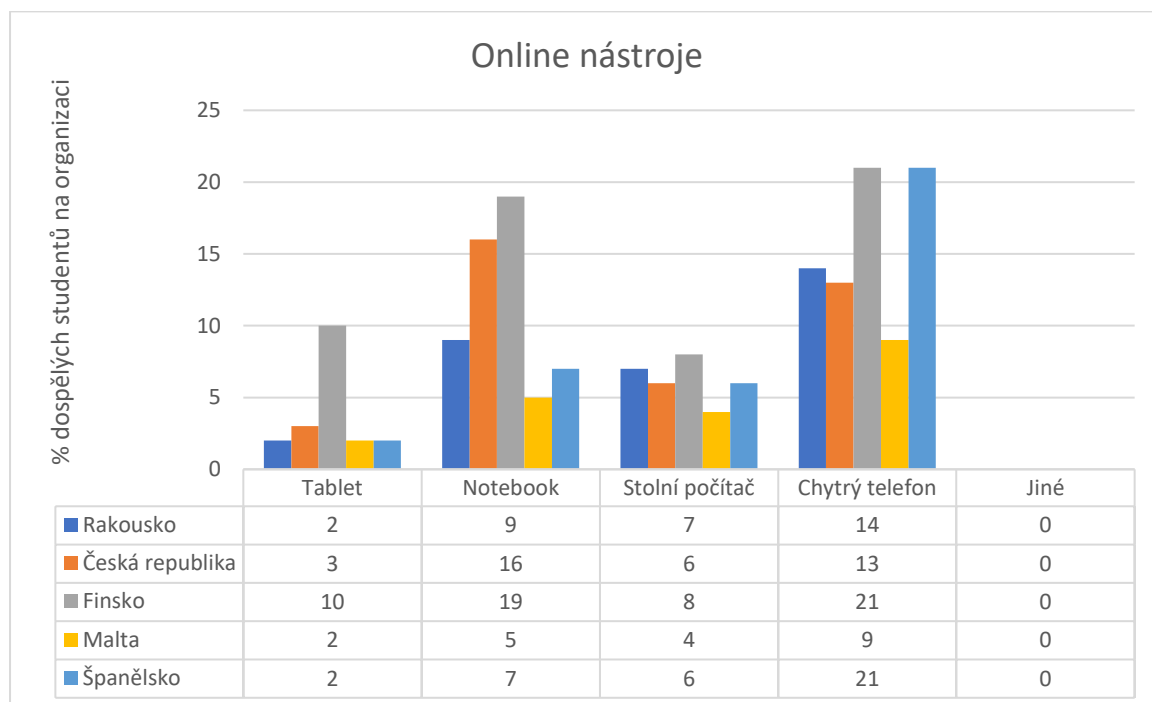

Note: level of education is defined as below upper-secondary education, low cognitive skills is defined as literacy and or numeracy proficiency level 1 or below as assessed by PIAAC. Data for Belgium refers to Flanders only; data for the United Kingdom refers to England and Northern Ireland only; adults aged 25-64; data on cognitive skills are not available for Brazil, Colombia, Hungary, Iceland, Latvia, Luxembourg, Mexico, South Africa and Switzerland. Source: OECD education statistics database (2016), PIAAC (2012).

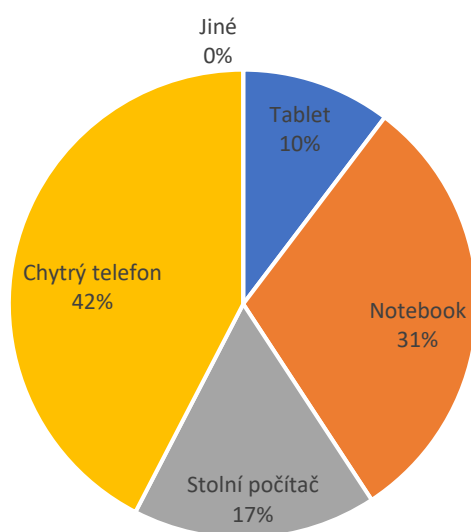

8.2 Příloha B

Technologie, které mají studenti k dispozici a které lze použít pro absolvování kurzu kombinované výuky

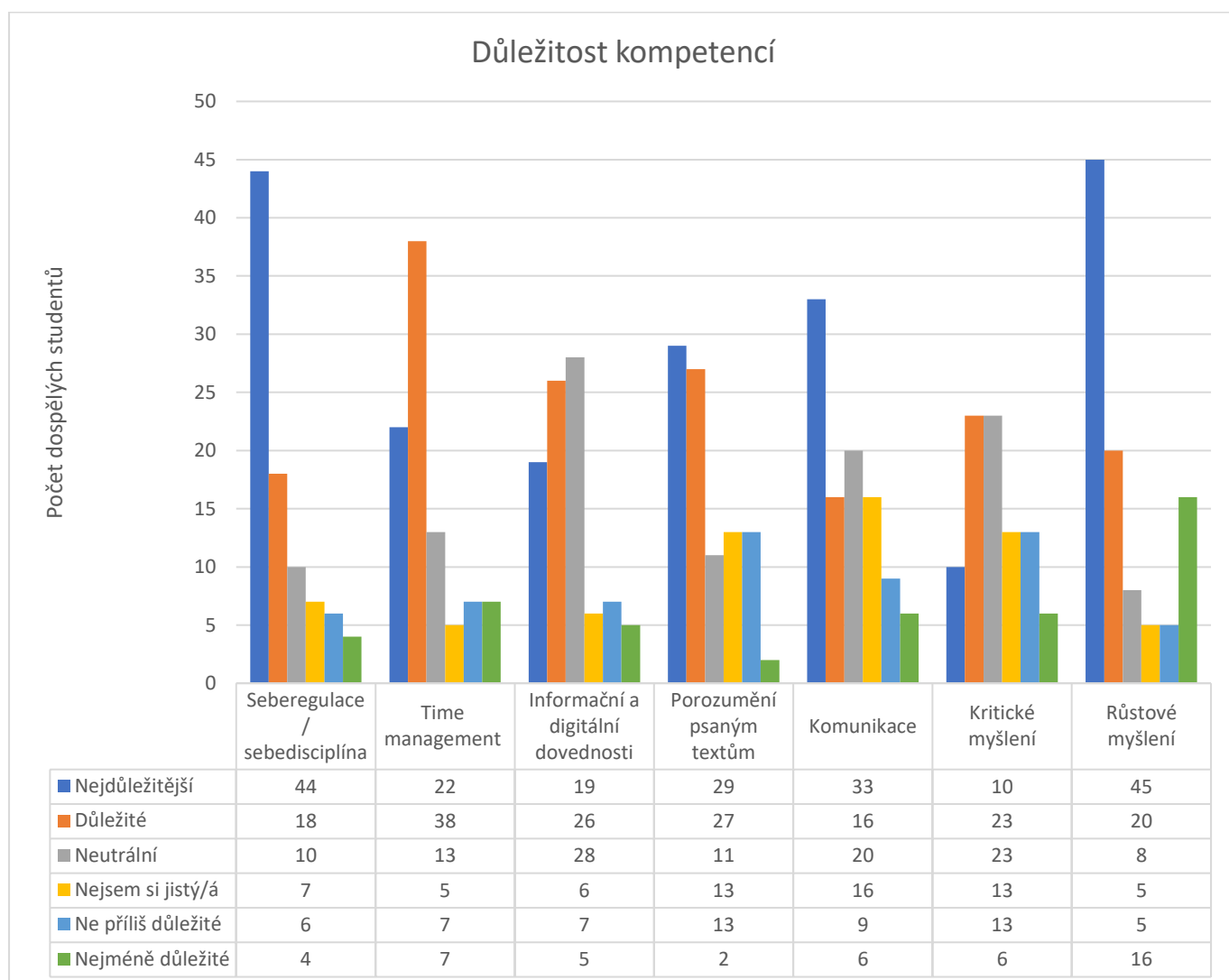
% z celkového počtu dospělých studentů

Dospělí studenti, kteří odpověděli na tento dotazník, mají alespoň jedno digitální zařízení, které mohou používat k online kurzu, přičemž většina studentů vlastní chytrý telefon. Lze tedy říci, že pro tyto studující by technická bariéra souvisela spíše s nedostatkem znalostí o online nástrojích než s nedostatkem digitálních nástrojů.

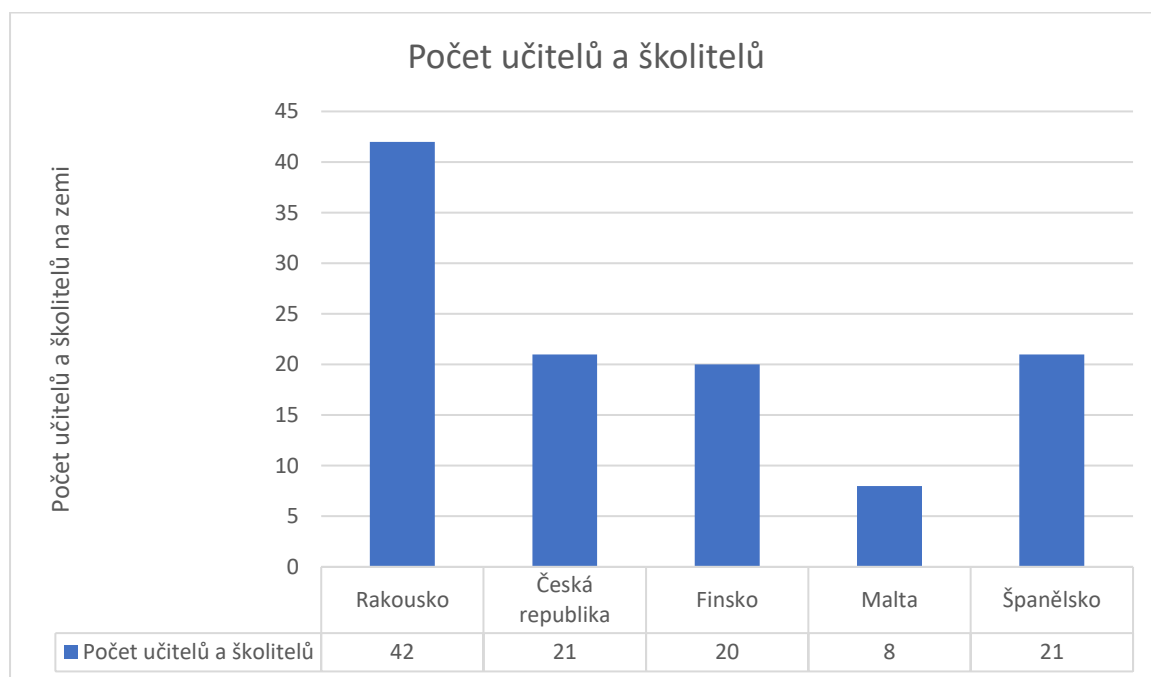
8.3 Příloha C

Kompetence podle jejich důležitosti ve vztahu ke kombinované výuce (všichni studenti).

Nejdůležitějšími kompetencemi jsou seberegulace a sebedisciplína, time management, informační a digitální dovednosti a růstové myšlení. Ačkoli 66 % studentů zvolilo u růstového myšlení odpověď "nejdůležitější" nebo "důležité", lze poznamenat, že 26 % účastníků nemusí rozumět jeho významu.

8.4 Příloha D

Výše je uveden počet učitelů a školitelů v jednotlivých zemích, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření.

access 2learn

www.access2learn.eu

@access2blendedlearning

@access-2-learn

@access2learn

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.